

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2010

Erstatningsnævnet
Civilstyrelsen, Gyldenløvesgade 11, 2. sal, 1600 København V
Telefon 33 92 33 34 Telefax 39 20 45 05
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

1	Indledning	4
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	5
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	5
4	Talmæssige oplysninger vedrørende 2010	6
5	Opfyldelse af nævnets og sekretariatets mål for 2010	8
6	Hvad betaler nævnet erstatning for?	8
7	Konkrete afgørelser fra nævnet	8
7.1	Indledning	8
7.2	Offererstatningslovens § 1 – lovens område	9
7.2.1	Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven.....	9
7.2.2	Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden.....	12
7.2.3	Direkte og indirekte skadelidte	13
7.2.4	Årsagssammenhæng og påregnelighed.....	16
7.2.5	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet	17
7.2.6	Tingsskade og formueskade.....	18
7.3	Offererstatningslovens § 6 a	19
7.3.1	Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko	19
7.3.2	Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt	21
7.4	Offererstatningslovens § 7	21
7.5	Offererstatningslovens § 10	22
7.5.1	For sen eller manglende politianmeldelse	22
7.5.2	Medvirken til politiets opklaring af sagen	24
7.5.3	Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen.....	25
7.6	Offererstatningslovens § 11 a	25
7.7	Offererstatningslovens § 13 – 2 års-fristen	25
7.8	Offererstatningslovens § 14, stk. 1, - sagens oplysning for nævnet	28
7.9	Offererstatningslovens § 17	28
7.10	Offererstatningslovens § 18 – Krav om tilbagebetaling af udbetalt erstatning / godtgørelse	29
7.11	Modregning	29
7.12	Erstatningsansvarslovens § 1	30
7.12.1	Helbredelsesudgifter	30
7.12.2	"Andet tab"	30
7.13	Erstatningsansvarslovens § 3	31
7.13.1	Godtgørelse for svie og smerte.....	31
7.14	Erstatningsansvarslovens § 4	33
7.15	Erstatningsansvarslovens § 5	33
7.15.1	Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde	33
7.16	Erstatningsansvarslovens §§ 6-7 – fastsættelse af erhvervsevnetaberstatning ...	34
7.16.1	Fastsættelse af årsløn	34

7.17	Erstatningsansvarslovens § 12 – erstatning for begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsøger	35
7.18	Erstatningsansvarslovens § 14 a - overgangsbeløb	37
7.19	Erstatningsansvarslovens § 18	37
7.20	Erstatningsansvarslovens § 26 – tortgodtgørelse og krænkelsesgodtgørelse	38
7.20.1	Frihedsberøvelse	38
7.20.2	Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.....	39
7.20.3	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, - krænkelsesgodtgørelse.....	43
7.21	Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte	45
7.22	Forældelse	47
7.22.1	Særligt om forældelse i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker	47
Bilag 1	- Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2010-2008	49
Bilag 2	- Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2010-2008 fordelt på erstatningsposter ..	50
Bilag 3	- Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2010	52
Bilag 4	- Oplysninger om afslagsgrunde i 2010	53

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Denne beretning foreligger hermed for året 2010. Beretningen redegør for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven, og til hvordan den administreres.

På www.erstatningsnaevnet.dk er denne årsberetning, ligesom årsberetningerne for 1999-2009, tilgængelig. På hjemmesiden findes i øvrigt en del andet materiale om nævnet.

København, den 15-05-2011

M. Lerche
Nævnensformand

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, lovbekendtgørelse nr. 688 af 28-06-2004 med senere ændringer.

Nævnet består af tre medlemmer og har i 2010 haft følgende sammensætning:

- ❖ Landsdommer Michael Lerche (formand)
- ❖ Tidligere ankechef i Ankestyrelsen Karen de Brass (efter indstilling fra Socialministeriet) og
- ❖ Advokat Klaus Kastrup-Larsen (efter indstilling fra Advokatrådet).

Som stedfortræder for formanden har landsdommer Otto Hedegaard Madsen været udpeget. Ankechef Anette Hummelshøj har været udpeget som stedfortræder for tidligere ankechef Karen de Brass og advokat Mads Krarup som stedfortræder for advokat Klaus Kastrup-Larsen.

Nævnet har i 2010 afholdt 11 møder, hvorunder der er behandlet omkring 260 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget knap 900 sager i cirkulation, jf. afsnit 3 nedenfor.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Sagsbehandlingen i nævnet varetages af et sekretariat. Sekretariatet har siden den 15-10-2004 udgjort en enhed under Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet.

Sekretariatet sørger for sagernes forberedelse, herunder i fornødent omfang udarbejdelse af et resumé af sagen og en indstilling til nævnet om sagens afgørelse. Når en indstilling er udarbejdet, vurderes sagen af sekretariatschefen eller af dennes souschef og herefter af nævnet, enten ved cirkulation af resuméet og indstillingen blandt nævnets medlemmer eller på et møde. I henhold til forretningsordenen kan visse sagstyper dog afgøres af formanden alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatschefen alene uden forelæggelse for formanden eller nævnet. Endelig har den enkelte sagsbehandler en vis adgang til selv at afgøre en række nøje afgrænsede sager.

Sekretariatet har siden maj 2007 været ledet af cand. jur. Ditte Marie Nørgård. Sekretariatet har desuden bestået af specialkonsulent Jeanette Wulf-Andersen, der har fungeret som souschef. Herudover har sekretariatet bestået af 7 juridiske fuldmægtige, 1 kontorfuldmægtig samt et antal juridiske studerende. Desuden har 1-2 fuldmægtige fra Justitsministeriets departement gjort delt tjeneste i nævnet ca. 1 dag om ugen hver. Om de nærmere personalemæssige forhold i sekretariatet i 2010 henvises der i øvrigt til afsnit 4 nedenfor.

Overtandlæge, lic. odont. Troels B. Folkmar, Aarhus Universitetshospital, har siden 2005 været tilknyttet nævnet som tandlægekonsulent. Herudover har nævnet indgået aftaler med 3 speciallæger i henholdsvis neurologi (overlæge Claus Madsen, Odense Universitetshospital), ortopædkirurgi (overlæge Jens-Erik Varmarken, Næstved Sygehus) og psykiatri (cheflæge Jørgen Achton Nielsen, Aalborg Psykiatriske Sygehus) om konsulentbistand i konkrete sager, hvor nævnet har behov for en lægelig vurdering af f.eks. årsagssammenhængen mellem ansøgers tilskadekomst ved en straffelovsovertrædelse og ansøgers fysiske eller psykiske helbredstilstand.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2010

Erstatningsnævnet har i 2010 modtaget i alt 3.117 nye sager mod 3.341 nye sager i 2009.

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af modtagne ansøgninger i årene 2006-2010:

	2006	2007	2008	2009	2010
Modtagne ansøgninger	3.475	3.114	3.080	3.341	3.117

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af ikke ekspederede nye sager ved årets udgang i perioden 2006-2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Ikke ekspederede nye sager ultimo året	173	201	243	342	367

I 2010 traf Erstatningsnævnet 5.306 afgørelser mod 4.552 afgørelser i 2009, svarende til en stigning på ca. 16 %.

For de sager, i hvilke nævnet traf endelig afgørelse i 2010, udgjorde den gennemsnitlige sagsbehandlingstid 75 kalenderdage. I 20 pct. af sagerne traf nævnet afgørelse senest 10 dage efter modtagelsen af sagen i nævnet. 50 pct. af sagerne blev afgjort senest 46 dage efter sagens modtagelse i nævnet, og 80 pct. af sagerne var afgjort inden 123 dage.

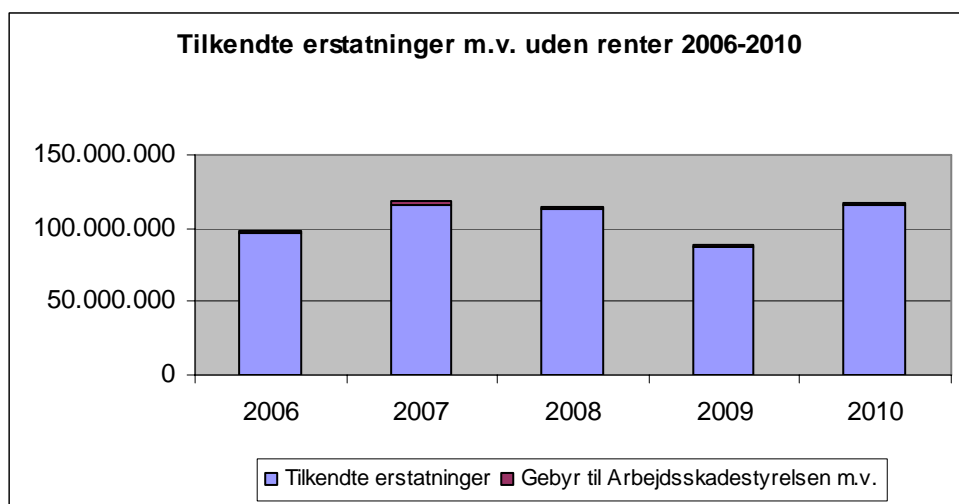
Nævnet har i 2010 tilkendt erstatning med i alt 116.464.945 kr. I 2009 var tallet 86.919.800 kr. Det ses således, at niveauet for tilkendte erstatninger atter er som før 2009 – i 2008 blev der tilkendt erstatning med i alt 113.005.292 kr., og i 2007 blev der tilkendt erstatning med 116.521.916 kr.

Hertil kommer gebyrer til Arbejdsskadestyrelsen, honorarer for lægeerklæringer mv. med i alt 2.022.148 kr. Tilsammen 118.487.093 kr. I 2009 var tallet 88.506.398 kr.

Erstatningsbeløbene udbetales ikke direkte fra Erstatningsnævnet, men udbetales efter nævnets anvisning af vedkommende politidirektør. Rigspolitiet har oplyst, at der i 2010 er udbetalt i alt 145.545.338 kr.¹ Den tilsvarende udbetaling fra politiet af erstatningsbeløb m.v. fra Erstatningsnævnet udgjorde i 2009 118.748.979 kr.

Det er endvidere oplyst, at det i medfør af offererstatningslovens § 17 i 2010 er lykkedes politiet at inddrive i alt 2.890.173 kr. fra skadevolderne, svarende til ca. 2 pct. af det beløb, der inkl. renter i alt er udbetalt i 2010 til ansøgerne via politiet. I 2009 lykkedes det politiet at inddrive 2.865.357 kr., svarende til ca. 2,4 pct. af de udbetalte beløb.

Udviklingen i de tilkendte erstatninger uden renter i årene 2006-2010 fremgår af figuren nedenfor:

Som bilag 2 til årsberetningen er endvidere vedhæftet et skema, der viser fordelingen af de tilkendte erstatninger fra staten i 2010 på de enkelte erstatningsposter mv.

Da Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk udgør en enhed under Civilstyrelsen, har sekretariatet ikke nogen særskilt bevilling. Oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold i 2010 skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for dette år.

¹ Ifølge Rigspolitichefen er det alene muligt at oplyse det samlede beløb *inkl. renter*, som politiet i 2009 har udbetalt i henhold til offererstatningsloven.

5 OPFYLDSELSE AF NÆVNETS OG SEKRETARIATETS MÅL FOR 2010

Målet for 2010 var, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid maksimalt måtte være 80 kalenderdage, samt at 80 pct. af sagerne skulle være afgjort på maksimalt 115 kalenderdage i Erstatningsnævnets sekretariat. I disse måltal skal ikke medregnes den tid, der eventuelt medgår til forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen. Endelig var det målet, at sagsbeholdningen (det vil sige alle de sager, som endnu ikke er afgjort) maksimalt måtte udgøre 1.200 sager.

Nævnet og sekretariatet har ikke fuldt ud opfyldt disse mål i 2010, idet den gennemsnitlige sagsbehandlingstid udgjorde 75 dage, 80 pct. af sagerne blev afgjort på 123 dage, og idet sagsbeholdningen ved udgangen af 2010 var på 1.340 sager.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og for visse afgrænsede personlige ejendele, der er blevet ødelagt, samt mindre kontantbeløb, som mistes i forbindelse med straffelovsovertrædelser. Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade, medmindre straffelovsovertrædelser er begået af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, som hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsansat i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af ordensbekendtgørelsen eller andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadesikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Dette følger direkte af bestemmelserne i offererstatningslovens § 7, stk. 1, arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredsudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringsselskab eller andre, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist egen skyld, der berettiger til det. Se afsnit 7.3.1 om nævnets praksis i sager om nedsættelse på grund af egen skyld.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 INDLEDNING

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet er af mere almen eller principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger, kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de flere tusind sager, som nævnet har påkendt i 2010.

For yderligere belysning af reglerne i offererstatningsloven og af Erstatningsnævnets praksis kan der f.eks. henvises til nævnets tidligere årsberetninger, der – for så vidt angår beretningerne for 1999-2009 – findes på nævnets hjemmeside samt til Gerd Sindings og Michael Lerches bog: "Offererstatningsloven med kommentarer", 1. udg., 2005.

7.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS OMRÅDE

7.2.1 *Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven*

Hvis det ikke er afgjort ved dom, om skaden er sket som følge af en overtrædelse af straffeloven, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og den subjektive tilregnelser. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag under inddragelse af alle sagens oplysninger, herunder f.eks. vidneafhøringer, gerningsstedsundersøgelser, videooptagelser, lægelige undersøgelser og tekniske beviser mv., der er tilvejebragt gennem politiets efterforskning samt nye oplysninger, som fremkommer under nævnsbehandlingen.

Nævnet har i 2010 truffet en række afgørelser om, hvorvidt skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven:

N.j.nr. 10-520-16307 m.fl. Ansøgerne var brødre, og deres mor havde været forsvundet igennem længere tid. Politiet formodede, at moderen var blevet dræbt af sin kæreste, men politiet havde aldrig fundet liget, ligesom det ikke var muligt at dømme den formodede skadevolder, da han begik selvmord i arresten, inden han nåede at blive fremstillet i grundlovsforhør. På trods af at politiet ikke havde fundet liget, var politiet dog overbevist om, at moderen var afgået ved døden ved manddrab eller lignende forbrydelse.

Nævnet afventede i første omgang politiets indstilling af efterforskningen og afventede herefter, at skifteretten afsagde dødsformodningsdom over ansøgernes mor. Nævnet tilkendte herefter begge ansøgerne, der begge var under 18 år, godtgørelse til efterladte på 100.000 kr., jf. erstatningsansvarslovens § 26 a samt erstatning for tab af forsørger.

N.j.nr. 10-520-15427 Ansøger var i færd med at begå indbrud i en garage, da et vidne hørte noget rumstere. Da ansøger prøvede at stikke af, løb vidnet efter for at stoppe ham, de snublede begge to, og ansøger blev herefter lagt i håndlås. Vidnet ringede herefter til politiet. Endnu et vidne kom herefter til, og de fik ansøger op at stå og tog fat i ansøger, så han ikke slap fri. En tredje person kom herefter til og hjalp de 2 andre, da han havde set tumulten fra sit vindue. Ansøger pådrog sig et brud på sin højre overarm som følge af hændelsen.

Politiet indstillede efterforskningen i sagen og lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger efter det oplyste i sagen var i færd med at begå indbrud.

Det var ubestridt, at de 3 vidner havde anvendt magt i forbindelse med tilbageholdelsen af ansøger, men efter forklaringerne fra de pågældende, fandt politiet, at det ikke kunne bevises, at den udøvede magt stod i misforhold til indgrebets betydning. Politiet lagde herunder vægt på, at ansøger efter det oplyste flere gange forsøgte at stikke af, samt at han flere gange forsøgte at vriste sig fri af de iværksatte greb.

Nævnet afslog ansøgers ansøgning, da det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet lagde ligesom politiet vægt på, at ansøger var i færd med at begå indbrud, da han blev forhindret heri og tilbageholdt af de tre personer, samt at det var ubestridt, at de pågældende 3 personer havde anvendt magt. Nævnet fandt ligesom politiet ikke, at den udøvede magt stod i misforhold til indgrebets betydning.

N.j.nr. 10-520-16617 Ansøger skulle som en vennetjeneste besigtige et ejendomstæg for utætheder. Ansøger kravlede på taget i ca. 8 meters højde, da tagpladerne gav efter, og ansøger styrtede ned på det underliggende gulv. Ansøger og hans opdragsgiver var venner, og der forelå ikke et ansættelsesforhold parterne imellem.

Nævnet afslog ansøgers erstatningsansøgning, da det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger var klar over, at der var defekte tagplader på hallens tag, da han kravlede op. Nævnet fandt derudover ikke, at der af opdragsgiveren eller andre var udvist uagtsomhed i et sådan omfang, at der var tale om en overtrædelse af straffelovens § 249.

N.j.nr. 10-520-15966 Ansøger fejrede nytårsaften og bemærkede på et tidspunkt, at der var nogen i hans have. Han ville derfor gå udenfor og skræmme dem væk. Samtidig med at han åbnede sin hoveddør, sprang hans postkasse i luften lige foran ham. Tre drenge blev set løbe væk fra stedet, men ingen blev identificeret, og politiet besluttede at henlægge sagen. Ansøger pådrog sig ved eksplosionen skader på kroppen samt øjenskade.

Nævnet besluttede at anse forholdet for omfattet af offererstatningsloven, idet det blev lagt til grund, at skadevolderne havde overtrådt straffelovens § 291 om hærværk. Nævnet fandt derimod ikke, at skadevolderne havde overtrådt straffelovens § 252, idet det ikke fandtes sandsynliggjort, at der var forsæt til fareforvoldelse. Da straffeloven imidlertid var overtrådt, og da ansøger havde pådraget sig personskade, fandtes ansøger erstatningsberettiget.

N.j.nr. 10-520-16834 Ansøger var i byen og blev i den forbindelse udsat for, at skadevolder kastede en brosten i ansigtet på ham, hvorved han bl.a. pådrog sig en flænge på kæben.

Skadevolder blev ikke tiltalt for vold efter straffesagen, men blev idømt en bøde i overensstemmelse med tiltalen for at have udvist voldelig optræden og dermed have overtrådt ordensbekendtgørelsens § 18, stk. 1, jf. § 3, stk. 1.

Uanset politiets afgørelse besluttede nævnet at anse forholdet som omfattet af offererstatningsloven, idet det blev lagt til grund, at skadevolder havde udsat ansøger for vold i forbindelse med stenkastningen. Nævnet lagde herved vægt på, at skadevolder havde stået meget tæt på ansøger og kastet sten i retning af ham, hvorfor han måtte have haft forsæt til også at ramme ansøger.

Efter § 6, stk. 2, i forretningsorden for Erstatningsnævnet, jf. bekendtgørelse nr. 787 af 12-08-2005, fremsender politiet først ansøgningen til nævnet ved sagens afslutning. Dog kan sagen fremsendes, forinden den er færdigbehandlet hos politiet, anklagemyndigheden eller domstolene, såfremt forholdene taler for det:

N.j.nr. 10-520-17379 Ansøger blev overfaldet i sit eget hjem af en gæst, der tildelte hende et slag med flaske, som knustes, hvorefter gæsten stak ud efter hende med den knuste flaske. Til sidst tildelte gæsten hende flere knytnæveslag. Gæsten erkendte indledningsvis at have slået ansøger med en flaske, men trak efterfølgende tilståelsen tilbage og gik under jorden. Politiet havde ikke afsluttet sagen, da ansøger søgte om erstatning som følge af tilskadekomsten. Nævnet besluttede at behandle ansøgningen, uagtet at sagen ikke var afsluttet ved politiet eller domstolene. Nævnet lagde herved vægt på det antal måneder, som allerede var forløbet, uden at det havde været muligt for politiet at finde skadevolderen. Nævnet lagde videre vægt på, at politiet havde foretaget en række efterforskningsskridt med henblik på anholdelse af skadevolderen, og at der efter politiet vurdering ikke var udsigt til en afslutning på sagen inden for nær fremtid.

Nævnet er ikke bundet af politiets og anklagemyndighedens vurdering af, om der antages at være begået et strafbart forhold mod ansøger, men vurderingen fra politi og anklagemyndighed vil normalt være vejledende for nævnet.

Hvis nævnet i forbindelse med sin vurdering af, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, ikke finder sagen tilstrækkeligt oplyst gennem politiets efterforskning, har nævnet mulighed for at bede politiet om at foretage yderligere afhøringer af vidner mv. eller at gennemføre undersøgelser af gerningsstedet mv. Dette fremgår bl.a. af pkt. 8 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9558 af 26-08-2005 til politiet og anklagemyndigheden om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet.

Nævnet har endvidere i flere tilfælde indhentet videooptagelser og lignende fra tilskadekomsten for selvstændigt at vurdere, om der var tale om en straffelovsovertrædelse over for ansøger.

Nævnet har ligeledes i enkelte tilfælde forelagt sager for Retslægerådet med henblik på, at rådet kunne udtale sig om, hvorvidt ansøgers skader ud fra en lægelig vurdering mest sandsynligt kunne antages at være opstået ved et voldeligt overfald eller

ved en ulykke, som ikke indebærer en straffelovsovertrædelse. Det drejer sig typisk om personer med hukommelsestab for tiden omkring skadens indtræden.

7.2.2 Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi en patient, en elev o. lign. opfører sig voldsomt eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe, jf. herved bl.a. nævnets årsberetning for 2003, afsnit 7.1.2. Da disse sager af behandlingsmæssige eller pædagogiske hensyn ofte ikke anmeldes til politiet, foreligger der hyppigt kun ansøgerens egen beskrivelse af hændelsesforløbet. Erstatningsnævnet indhenter derudover normalt en udtalelse fra arbejdsgiveren og indhenter arbejdsskadesagens akter, ligesom der ofte vil indgå beskrivelser af hændelsesforløbet fra kolleger i nævnets afgørelsesgrundlag. Endvidere vil nævnet afhængig af sagens konkrete omstændigheder kunne anmode politiet om at foretage afhøring af yderligere vidner til episoden eller af skadevolder, jf. ovenfor under pkt. 7.2.1.

Nævnet tager på dette grundlag stilling til, om nævnet kan dispensere fra kravet i offererstatningslovens § 10 om politianmeldelse, jf. afsnit 7.5.1 nedenfor.

Hvis nævnet dispenserer fra kravet om politianmeldelse, skal der dernæst tages stilling til, om det hændelsesforløb, der kan lægges til grund, udgør en overtrædelse af straffeloven. En hændelse må for at kunne anses for en straffelovsovertrædelse – og dermed omfattet af offererstatningsloven – være retsstridig, forsætlig og kvalificeret.

I den forbindelse må der tages hensyn til, at arbejde i plejesektoren og som pædagog mv. normalt involverer mere fysisk kontakt med personer end arbejde i andre brancher. Nævnet anser derfor ikke almindelig modstand i forbindelse med håndtering, fastholdelse eller lignende for at være retsstridig.

I kravet om forsæt ligger, at handlingen skal være "villet" i form af et bevidst angreb:

N.j.nr. 10-520-15634 Ansøger var under sit arbejde som sygeplejerske på et psykiatrisk sygehus involveret i at bæltefikse en patient, der true med at begå selvmord med et stykke glas. Dette resulterede i, at ansøger blev stukket på glasset, hvorved han senere pådrog sig kronisk leverbetændelse. Politiet valgte ikke at indlede efterforskning, idet der blev lagt vægt på, at skadevolder ikke havde haft forsæt til vold.

Ansøger søgte nævnet om erstatning, idet han gjorde gældende, at han havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet besluttede at afslå ansøgningen, idet nævnet lagde vægt på, at det ikke kunne anses for sandsynliggjort, at skadevolder havde haft forsæt til at udøve vold mod ansøger samt på, at politiet havde valgt ikke at indlede efterforskning.

I kravet om, at handlingen skal være kvalificeret ligger, at der objektivt set skal være tale om egentlig vold, mens småtjatteri, skub o. lign. i disse situationer ikke anses for at være omfattet af straffeloven.

N.j.nr. 09-520-14140 Ansøger arbejdede som pædagog på en institution for utilpassede unge mennesker. En dag på arbejdet var han på vej ned ad trappen, da en af beboerne spurgte, om han ville slås. Ansøger sagde nej. Beboeren – en dreng på 15 år – løftede ansøger op i benene og vendte ham om, mens en anden beboer på 14 år – holdt et kosteskaf under ansøgers bagdel. Den første af drengene slap sit tag i ansøger. Ansøger faldt herefter ned på kosteskafet og brækkede sit haleben. Arbejds-skadesstyrelsen vurderede, at ansøger havde pådraget sig et varigt mén på 8 pct.

Politiet og statsadvokaten fandt ikke at der var udøvet vold, men at der derimod var tale om drengestreger udøvet i kådhed.

Nævnet fandt ikke, at forholdet var omfattet af straffelovens § 119 eller § 244, men fandt derimod, at forholdet kunne henføres under straffelovens § 249. Forholdet fandtes herefter omfattet af offererstatningsloven.

7.2.3 *Direkte og indirekte skadelidte*

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse. Man kan imidlertid have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man som indirekte skadelidt alligevel er erstatningsberettiget. Der henvises herom bl.a. til årsberetningen for 2003, afsnit 7.1.3, 2006, afsnit 7.2.3, og 2008, afsnit 7.2.4.

Nævnet har i 2010 behandlet en række sager om direkte og indirekte skadelidte:

N.j.nr. 09-520-14998 Ansøger søgte om 14 dages godtgørelse for svie og smerte som følge af chok samt 75.000 kr. i krænkelsegodtgørelse efter en eksplosion i naboejendommen. Ansøger havde befundet sig i sin lejlighed i naboejendommens øvre etage. Efter det oplyste bar hendes lejlighed meget lidt præg af eksplosionen i naboejendommen. Ansøger var ikke som beboer i naboejendommen direkte omfattet af beskrivelsen i anklageskriftet og fremsatte derfor ikke krav under straffesagen. Nævnet fandt ikke, at ansøger kunne anses for at have befundet sig i farezonen for eksplosionen og kunne derfor ikke anses for direkte skadelidt. Nævnet fandt heller ikke, at hun måtte anses for at have været så tæt på begivenhedernes centrum, at hun var omfattet af offererstatningsloven. Nævnet lagde bl.a. vægt på, at ejendommene var adskilt af en brandmur, og at hendes lejlighed bar meget lidt præg af branden.

N.j.nr. 09-520-15155 Skadevolder blev dømt efter straffelovens § 266 for at have ringet og banket voldsomt på sin nabos dør samt for at have truet med en knytnæve, da han passerede naboens vindue. Senere havde skadevolder endvidere givet en anden nabo 3 slag i ansigtet. Naboens 10-årige datter søgte om godtgørelse fra svie og smerte som følge af, at hun havde overværet episoden.

Erstatningsnævnet gav afslag på ansøgningen under henvisning til, at ansøger ikke selv blev truet ved hændelsen. Ansøger havde endvidere befundet sig i soveværelset og havde således ikke overværet volden mod den anden nabo. Ansøger kunne således ikke anses for skadelidt eller i øvrigt for at have været så tæt på begivenhedernes centrum, at ansøger var berettiget til erstatning efter offererstatningsloven.

N.j.nr. 10-520-15777 Ansøger havde under en skudepisode på åben gade befundet sig på en etage under gadeniveau i en nærliggende hal. Under skudepisoden trængte der projektiler ind i hallens vindfang, som lå på gadeniveau, og en 3. person råbte advarsel herom til hallens øvrige besøgende. Ansøger søgte i den forbindelse om erstatning for psykisk skade.

Nævnet afslog ansøgningen, idet ansøger efter nævnets opfattelse ikke kunne anses for direkte skadelidt eller for at være så tæt på begivenhedernes centrum, at han måtte anses for omfattet af offererstatningsloven. Nævnet lagde herved vægt på, at ansøger grundet sin placering på gerningstidspunktet befandt sig uden for skudzonen, og på at ansøgers opmærksomhed på skudepisoden blev henledt af en 3. persons advarsler.

N.j.nr. 10-520-17277 Ansøgers ægtefælle blev udsat for grov vold og afgik ved døden som følge af sine kvæstelser 15 dage efter overfaldet.

Ansøger havde søgt om godtgørelse for varigt mén, svie og smerte for afdøde i dagene frem til afdødes død samt erstatning for erhvervsevnetab til afdøde. Ansøger søgte samtidig selv om bl.a. godtgørelse for svie og smerte, erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og psykologhjælp.

Nævnet afslog ansøgningen om godtgørelse for svie og smerte, erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og udgifter til psykologbehandling til ansøger, da ansøger ikke var direkte forurettet ved den skadegørende handling.

Ansøger blev imidlertid tilkendt 657.720 kr. i erstatning for tab af forsørger efter erstatningsansvarslovens § 13, 136.000 kr. i overgangsbetrag efter erstatningsansvarslovens § 14 a og 80.000 kr. i efterladtegodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a.

Se også denne sag omtalt under punkt 7.13.1 om bl.a. godtgørelse for svie og smerte m.v. til boet efter afdøde.

N.j.nr. 10-520-15460 Ansøger blev ringet op af sin mor, som sagde, at hun var blevet ramt af skud. Ansøger tog straks hen i umiddelbar nærhed af gerningsstedet, hvor hun så skadevolder med et skydevåben. Skadevolder truede ikke ansøger. Skadevolder gik væk derfra og ind i det hus, hvor skyderiet fandt sted. Ansøger gik herefter væk fra stedet og ventede på, at politiet kom til stede. Ansøgers mor blev efterfølgende fundet død af skud inde i huset.

Nævnet fandt ikke, at ansøger kunne anses for at være direkte skadelidt i forbindelse med forbrydelsen mod sin mor eller for at have været så tæt på begivenhedernes centrum, at hun var berettiget til erstatning efter offererstatningsloven.

N.j.nr. 10-520-15751 Ansøger søgte om erstatning som følge af et røveri, der var begået mod hendes søn. Der var ikke rejst tiltale mod skadevolderne for at have begået røveri mod ansøger, og ansøger afgav ikke forklaring under sagens behandling i retten.

Af sagen fremgik det, at ansøger befandt sig i et andet værelse og straks låste døren hertil, da skadevolderne sparkede hoveddøren til lejligheden ind. Ansøger lagde sin vægt mod døren for at forhindre skadevolderne i at presse døren op. Skadevolderne havde forsøgt at komme ind, men ansøger var i stand til at holde døren lukket.

Ansøger så ikke skadevolderne under røveriet, men kom først ud af værelset, da hendes søn råbte, at skadevolderne var løbet fra stedet. Ansøger hørte dog tumult og larm under røveriet. Ansøger turde ikke sige noget under røveriet af frygt for, at skadevolderne skulle komme ind til hende.

Ansøger var således ikke direkte forurettet i forbindelse med røveriet, men henset til omstændighederne omkring røveriet, fandt nævnet, at ansøger havde været så tæt på begivenhedernes centrum, at ansøger ansås for omfattet af offererstatningsloven.

N.j.nr. 10-520-16792 De to ansøgere, et ægtepar, søgte om erstatning som følge af forsøg på røveri i deres hjem. Politiet havde indstillet efterforskningen i sagen, idet det ikke havde været muligt at identificere gerningsmændene.

Nævnet fandt det godtgjort, at der var begået en straffelovsovertrædelse. For så vidt angår manden havde han ved røveriet været udsat for vold, hvorved han havde pådraget sig personskade. Nævnet fandt således, at manden var direkte skadelidt.

Af sagen fremgik, at hustruen ikke havde været i direkte fysisk kontakt med skadevolderne eller var blevet truet af disse. Hustruen havde forklaret til politiet, at det ringede på døren, og at hun bad sin mand åbne døren, mens hun blev siddende i stuen. Hustruen kunne ikke se ud i entreen, men hørte et brøl fra sin mand. Hustruen turde ikke løbe ud i entreen, men løb igennem spisestuen og ud i haven, hvor hun råbte om hjælp. Ud af øjenkrogen så hustruen en person, der befandt sig i entreen.

Under disse omstændigheder fandt nævnet, at hustruen havde været så tæt på begivenhedernes centrum, at forholdet var omfattet af offererstatningsloven.

N.j.nr. 10-520-15998 Ansøger befandt sig som kunde under et væbnet røveri i en butik. Da skadevolderen knuste en af glasmontrerne, kom han

til at skære sig og blødte i den forbindelse ned på ansøgers tøj, idet hun befandt sig i nærheden af montren. Ansøger søgte om godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for ødelagt tøj. Ansøger var som kunde direkte omfattet af beskrivelsen i anklageskriftet og blev ligeledes tilkendt erstatning under straffesagen. Ansøger måtte derfor anses for direkte skadelidt og dermed omfattet af offererstatningsloven.

N.j.nr. 09-520-14029 Ansøger var med sin søster i svømmehallen. Imens de sad i soppebassinet, prøvede skadevolder at komme i snak med dem og befølte i den forbindelse ansøgerens søster på lår, ben og hofter. Skadevolderen bad ansøger om at sætte sig ved siden af ham, og da ansøger i stedet forsøgte at gå, tog skadevolderen fat i hendes arm og trak hende tilbage. Skadevolderen, som i forhold til ansøger var blevet tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 232 ved at have befølt hende på låret, blev frifundet herfor af retten.

Nævnet anså ansøger for at have været så tæt på begivenhedernes centrum i forhold til overgrebet mod ansøgerens søster, at hun måtte anses for omfattet af offererstatningsloven.

Ansøger havde søgt om erstatning for udgifter til psykologbehandling. Da det fremgik af ansøgningen, at der var tegnet en ulykkesforsikring på ansøger, henviste nævnet ansøger til at søge udgifterne dækket af forsikringsselskabet.

7.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed

For at kunne få erstatning efter offererstatningsloven må der i overensstemmelse med de almindelige erstatningsretlige regler være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden, ligesom skaden må være en påregnelig følge af straffelovsovertrædelsen. Der henvises herom bl.a. til årsberetningen for 2006, afsnit 7.2.4.

Nævnet fandt det i **n.j.nr. 10-520-15425** ikke tilstrækkeligt sandsynliggjort, at der var årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden:

Ansøgeren blev under sit arbejde på et plejehjem først slået og lidt senere bidt i halsen af en ældre dame. Efter hændelsen fik ansøgeren det meget dårligt og måtte til sidst have behandling for en depression. Ansøgeren ansøgte om godtgørelse for svie og smerte i cirka 3 måneder. Ifølge en lægeerklæring ville ansøger grundet forskellige private og arbejdsmæssige forhold under alle omstændigheder have udviklet en depressiv reaktion. Nævnet tilkendte alene svie og smerte i 7 dage under henvisning til, at ansøgeren igennem længere tid havde været belastet på sin arbejdsplads, og at ansøgeren ifølge lægeerklæringen sandsynligvis under alle omstændigheder ville have udviklet en depression. Nævnet fandt således ikke, at de psykiske gener som følge af hændelsen og den heraf følgende sygemelding i det hele kunne henføres til hændelsen. Nævnet lagde desuden vægt på, at hændelsen ikke havde en sådan voldsomhed, at den i sig selv kunne udløse en svær depression.

N.j.nr. 09-520-13170 Ansøger arbejdede som pædagog på en institution. I forbindelse med dette arbejde blev han slået 2 gange i hovedet.

Ansøger søgte bl.a. om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med sit bijob som byrådsmedlem. Han fik fuld løn fra byrådet i valgperioden og var af den opfattelse, at var han ikke kommet til skade, var han blevet genvalgt til byrådet.

Nævnet meddelte afslag på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i relation til byrådsarbejde efter nyvalg. Nævnet fandt det ikke dokumenteret, at ansøger ville være blevet valgt ind og dermed på ny have fået byrådsvederlag, såfremt han ikke var blevet overfaldet.

N.j.nr. 10-520-17555 Ansøger var på arbejde som parkeringsvagt, da hun blev overfuset af en mand. Tiltalte blev idømt 6 dagbøder hver på 250 kr. for overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 18, stk. 1, jf. § 3, stk. 1, ved at have udvist fornærmelig eller lignende adfærd, der var egnet til at forstyrre den offentlige orden, idet han - der af ansøger var blevet pålagt en P-afgift – var højtråbende og gik tæt på ansøger, samtidig med at han kastede P-afgiften, som lå i en plasticlomme mod hendes ansigt. Tiltalte blev samtidig dømt for overtrædelse af straffelovens § 121 for at have fremsat fornærmende tiltale mod ansøger.

Ansøger krævede godtgørelse for svie og smerte for ca. 1½ år samt tabt arbejdsfortjeneste for ca. 1 år indtil afsked. Ansøger begrundede kravet med, at hændelsen var den sidste i en række af lignende hændelser.

Erstatningsnævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 6 a, hvorefter dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder regler om kausalitet og adækvans finder anvendelse, ligesom ansøgers psykiske gener ikke kunne siges at være en for skadevolder påregnelig følge af hans overtrædelse af straffelovens § 121.

7.2.5 *Straffelovsovertrædelser begået i udlandet*

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun, hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller gør tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Hvis en tilskadekomst i udlandet kan anses som en arbejdsskade, kan skaderne i visse tilfælde være omfattet af bekendtgørelse nr. 853 af 20-10-2003 om arbejdsskadesikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

I særlige tilfælde kan nævnet udbetale erstatning for skader i udlandet, der sker ved, at en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark overfalder en anden person

med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Erstatning ydes dog kun, når skaden opstår i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse.

En gennemgang af nævnets praksis for tilkendelse af erstatning efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, kan ses i nævnets årsberetning for 2009 under afsnit 7.2.6.

7.2.6 Tingsskade og formueskade

Efter offererstatningsloven ydes der som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse i anledning af personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der imidlertid givet skadelidte mulighed for – som tillægserstatning – at få erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete. Se i den forbindelse nævnets årsberetning for 2007, afsnit 7.2.6, hvor en gennemgang af nævnets praksis vedrørende niveauet for erstatning for dyrere personlige ejendele findes. Afsnittet indeholder endvidere omtale af praksis for erstatning for udgifter til nye briller.

Endvidere giver bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 hjemmel til at yde erstatning for tingsskade ud over de i § 1, stk. 2, nævnte tilfælde, såfremt skadevolderen er omfattet af den særlige personkreds i § 3 (bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen), som det offentlige menes at have et særligt ansvar for.

N.j.nr. 10-520-17320 Skadevolder brød ind hos ansøger 4 gange og truede ansøger til udlevering af penge. Retten fandt, at skadevolder var omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, og at han derfor skulle anbringes på psykiatrisk afdeling. Af sagen fremgik i øvrigt, at skadevolder tidligere havde været indlagt på psykiatrisk hospital i længere tid, men at han netop var blevet udskrevet, inden han brød ind hos ansøger første gang. Endvidere fremgik, at skadevolder senere efter tredje forhold var blevet varetægtsfængslet i surrogat, hvorfra han efterfølgende var stukket af. Skadevolder havde ingen ansvarsforsikring.

Ansøger søgte erstatning for mistede kontanter samt ødelagte ruder. Nævnet meddelte afslag på erstatning vedrørende tab hidrørende fra de 3 første forhold, idet der ikke forelå personskade. Derimod tilkendte nævnet ansøger erstatning for tab hidrørende fra det sidste forhold, selvom der ligeledes ikke forelå personskade. Dette skyldtes, at dette forhold havde fundet sted umiddelbart efter, at ansøger var stukket af fra surrogatfængslingen, hvorfor nævnet fandt, at forholdet var omfattet af offererstatningslovens § 3. Nævnet tilkendte endvidere fuld erstatning for de mistede kontanter, idet beløbsgrænsen efter offererstatningslovens § 3 – som i 2010 var 113.000 kr. – ikke var overskredet.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 muliggør også erstatning til juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, men ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner, jf. lovens § 5.

N.j.nr. 10-520-15540 Skadevolder var på gerningstidspunktet tvangs-anbragt på en retspsykiatrisk afdeling ifølge dom.

Under tilladt udgang knuste han en rude i et busstur. Politiet så ham ud-øve hærværket. Han erkendte forholdet og vedtog udenretlig en bøde fra politiet på 800 kr. for det begåede hærværk.

Nævnet tilkendte efter ansøgning det private firma, som ejede bussturet, erstatning for den knuste rude.

Erstatningen i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 2, og § 3 omfatter kun egentlig tingsskade. Formueskade opstået ved for eksempel bedrageri, underslæb, afpresning eller lignende forbrydelser kan derimod ikke erstattes i medfør af offererstatningsloven, jf. herved forarbejderne til offererstatningsloven, betænkning nr. 751/1975, side 33, 1. sp., om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. Nævnet erstatter heller ikke tab for f.eks. mistet rejse eller mistet ferie.

Fra nævnets praksis i 2010 kan nævnes 2 afgørelser:

N.j.nr. 09-520-14511 Ansøger, som havde været udsat for et drabsfor-søg, søgte blandt andet om erstatning for udgifter til at få sin hund afhentet.

Nævnet afslog ansøgningen med den begrundelse, at der hverken var hjemmel efter offererstatningsloven eller erstatningsansvarsloven til dækning heraf.

Se også afsnit 7.20.3 om krænkelsergodtgørelse, hvor afgørelsen er nævnt.

N.j.nr. 10-520-15769 Ansøger, som havde været udsat for grov vold, søgte om erstatning for udgifter til bl.a. hundepension. Ansøger anførte som begrundelse herfor, at han som følge af tilskadekomsten ikke var i stand til at passe sin hund. Nævnet afslog ansøgningen med den begrundelse, at der hverken var hjemmel efter offererstatningsloven eller erstatningsansvarsloven til dækning heraf.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A

7.3.1 *Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko*

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige erstatningsretlige regler tilsvarende anvendelse, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

Nævnet omtalte i årsberetningen for 2008 en række sager om § 6 a til belysning af nævnets praksis i sager om nedsættelse af erstatning på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade. Der henvises til årsberetningen for 2008, afsnit 7.3.1.

Fra nævnets sager i 2010 kan nævnes følgende sager:

N.j.nr. 10-520-17224 Skadevolder blev idømt 1 års fængsel for flere forhold, herunder for at have tildelt ansøger flere slag og spark i hovedet og på kroppen, til dels under anvendelse af en hammer.

Retten fandt ikke, at forholdet kunne henføres under nødværgebestemmelsen i straffelovens § 13 vedrørende egen skyld, idet slagene med hammer fandtes at være uproportionale i forhold til det forudgående angreb mod skadevolders kæreste.

Nævnet besluttede at nedsætte erstatningen med 1/3 på grund af egen skyld. Nævnet lagde vægt på, at ansøger selv startede med at hælde øl ud over skadevolders kæreste samt tildelte hende 2 knytnæveslag i hovedet.

N.j.nr. 10-520-16351/10-520-16948 De 2 ansøgere søgte om erstatning efter at have udøvet vold mod hinanden.

Den ene ansøger (A) blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, idet hun havde tildelt den anden ansøger (B) flere slag i hovedet med en pose indeholdende i hvert fald én flaske. Flasken blev knust ved slaget, og B fik flere snitsår i ansigtet.

Ansøger B blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 244, idet B havde tildelt A adskillige knytnæveslag og spark i hovedet og på kroppen. B havde endvidere med samlede ben hoppet på A, da hun lå ned.

I begge sager overvejede nævnet, om der i medfør af offererstatningslovens § 6 a skulle ske nedsættelse eller bortfald af erstatningen på grund af egen skyld.

For så vidt angår A besluttede nævnet at lade erstatningen bortfalde. Nævnet lagde vægt på, at A blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, at A uden anledning slog B i hovedet med en pose med en flaske i, og at A's skader var begrænsede og ikke oversteg, hvad der kunne forventes som gengæld for den af A udøvede vold.

For så vidt angår B besluttede nævnet, at der ikke skulle ske nedsættelse eller bortfald af erstatningen. Nævnet lagde blandt andet vægt på, at retten havde betegnet den af A udøvede vold som uprovokeret og meningsløs.

N.j.nr. 10-520-16531/10-520-16536 Skadevolder (C) var ved at blive skilt fra sin mand, (A), som havde fået en ny kæreste, (B). Episoden skete en dag, hvor C skulle hente sine børn fra A's bopæl. A havde lovet C, at B ikke ville være til stede, når C skulle hente og aflevere børnene. B var til trods herfor til stede, og en diskussion udviklede sig til slagsmål:

C blev fundet skyldig i at have bidt B i låret, samt at have grebet fat i A's hår, trukket A hen ad et gulv og at have skubbet og sparket til A.

B havde forinden grebet fat i livet på C og trukket hende baglæns mod køkkenet, hvor hun gav slip på hende, hvorved hun faldt på halen. Retten lagde endvidere til grund, at B havde grebet fat i C to gange.

Retten fandt, at der forelå sådanne særlig formildende omstændigheder, at straffen for C skulle bortfalde efter straffelovens § 248. I relation til § 248 fandt retten, at der måtte statuere identitet mellem A og B.

Både A og B søgte om erstatning ved nævnet.

Nævnet besluttede på baggrund af dommen at afslå ansøgernes ansøgninger om erstatning. Afgørelsen blev truffet i medfør af offererstatningslovens § 1 og § 6 a.

7.3.2 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer endvidere, at den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt finder tilsvarende anvendelse i erstatnings-sager i henhold til offererstatningsloven. Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den, der har lidt skade som følge af en andens ansvarspådragende adfærd, har pligt til så vidt muligt at begrænse sit tab som følge af skaden.

7.4 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. Se afgørelser til illustration af bestemmelsen i nævnets beretning for 2007, afsnit 7.4, og følgende afgørelse fra 2010:

N.j.nr. 08-520-11410 Ansøger var blevet påkørt af en bil og var i den forbindelse landet på bilens motorhjelme. Efter 10-15 meters kørsel faldt han af bilen med bl.a. brud på håndleddet til følge. Skadevolder blev dømt for ved grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde at have udsat ansøgers liv for fare, jf. straffelovens § 252, stk. 1. Bilens lovpligtige ansvarsforsikring anerkendte erstatningsansvaret, men ville kun udbetale et mindre beløb i erstatning, idet selskabet fandt, at der alene var årsagssammenhæng, for så vidt angik en del af de af ansøger påståede skader. Ansøgeren søgte herefter nævnet om dækning for det resterende beløb.

Nævnet afslog at betale erstatning med den begrundelse, at erstatningsansvaret var anerkendt af ansvarsforsikrings-selskabet, og at det herefter var et mellemværende mellem ansøgeren og selskabet, hvorvidt erstatningsbetingelserne, herunder spørgsmålet om årsagssammenhæng, i øvrigt var opfyldt.

Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, hvis skaden er en arbejdsskade og dækkes af arbejdsgiverens lovpligtige forsikring, jf. herved arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30.

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10

7.5.1 *For sen eller manglende politianmeldelse*

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen er anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Efter nævnets praksis anses dette som udgangspunkt for at være inden for 24 timer fra gerningstidspunktet. Denne praksis har Folketinget flere gange tilsluttet sig, senest ved den ændring af lovens § 10, der fandt sted ved lovændringen ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Hensynet bag kravet om anmeldelse uden unødigt ophold er bl.a. at øge politiets muligheder opklare den anmeldte forbrydelse og for at finde skadevolderen, således at skadevolderen kan drages strafferetligt og erstatningsretligt til ansvar. Endvidere bidrager bestemmelsen formentlig væsentligt til at forhindre misbrug af ordningen, jf. forarbejderne til den første offererstatningslov (betænkning nr. 751/1975, s. 37, om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser).

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 2, kan bestemmelsen i stk. 1, fraviges, hvis forholdene taler for det. For en gennemgang af nævnets praksis for at dispensere efter § 10, stk. 2, henvises til nævnets årsberetning for 2009, afsnit 7.6.1.

Fra nævnets praksis kan nævnes følgende sager fra 2010:

N.j.nr. 10-520-15959 Ansøger fik kastet salmiakspiritus i øjnene som følge af en uoverensstemmelse vedrørende et køb af narkotika tidligere på dagen. Ansøgers syn blev kraftigt nedsat allerede kort efter hændelsen, og ansøger blev konstateret blind nogle måneder senere.

Ansøger anmeldte først forholdet, da politiet af egen drift rettede henvendelse til ham nogle måneder efter hændelsen. Ansøger talte ikke dansk, og der var tvivl om, hvorvidt ansøger havde tilbageholdt information vedrørende gerningsmanden.

Nævnet lagde imidlertid vægt på, at det ikke kunne afvises, at sprogvan- skeligheder var skyld i misforståelser under politiets efterforskning. Nævnet lagde videre særligt vægt på, at ansøger havde pådraget sig svært invaliderende skader.

Nævnet besluttede herefter at dispensere fra fristen i § 10, stk. 1.

N.j.nr. 10-520-17008 Ansøger var med nogle venner i byen. Ansøger og en anden mand (A) havde i løbet af aftenen haft nogle sammenstød, uden at der dog var tale om vold. Mod lukketid forlod ansøger baren og gik på pizzeria med en af vennerne. På pizzeriaet blev ansøger og hans ven opsøgt af A. Der opstod tumult, og ejeren af pizzeriaet fik skilt ansøger og A ad. Mens ejeren havde fat i A, blev ansøger slået af skadevolder.

Ansøger blev efter sin egen forklaring først slået én gang, hvorefter han bøjede sig forover. Herefter blev han slået yderligere 2 gange.

Ansøger forklarede i forbindelse med anmeldelsen til politiet 5 dage efter overfaldet, at han de første dage troede, at der kun var tale om et sæbeøjje, og at han derfor indledningsvist ikke ønskede at anmelde forholdet.

2 dage efter overfaldet opsøgte ansøger sin praktiserende læge, der henviste ansøger til en scanning på en øre-næse-hals-afdeling. Ansøger blev 4 dage efter overfaldet opereret for brud på kæben og kæbebenet og anmeldte overfaldet til politiet dagen efter operationen.

Nævnet besluttede at se bort fra den sene anmeldelse, da ansøger på skadestidspunktet ikke havde grund til at tro, at der var opstået alvorlig personskade. Nævnet lagde vægt på, at ansøger anmeldte forholdet dagen efter, at han på skadestuen fik oplyst, at hans øjenskade var alvorlig.

N.j.nr. 10-520-16860 Ansøger var ude at gå. En knallert med 2 personer standsede. Passageren tog fat i ansøgers taske, og da hun havde snøet remmen rundt om håndledet, væltede hun omkuld. Ved faldet pådrog hun sig en flænge på 15 cm. tværs over højre knæ. Passageren tog tasken og løb fra stedet.

Ansøger oplyste, at hun dagen efter tyveriet opsøgte såvel skadestuen og sin egen læge som den lokale politistation. Den lokale politistation havde imidlertid først åben om torsdagen, hvorfor hun først indgav anmeldelsen 3 dage efter.

Selvom nævnet lagde til grund, at der ved den lukkede lokalpolitistation var opslag om, at henvendelse uden for nærpolitistationens åbningstid kunne ske andre steder i politikredsen, fandt nævnet grundlag for at dispensere fra anmeldelsesfristen. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger var en ældre dame på 83 år, der ikke kunne forventes at kunne komme rundt i hele politikredsen for at indgive anmeldelse efter at have været udsat for et tasketyveri, hvor hun slog sit ene knæ. Herefter behandlede nævnet sagen.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder, jf. betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 37, 2. sp., ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold:

N.j.nr. 10-520-16216 Ansøger arbejdede på et socialcenter, hvor han sammen med en kollega skulle ledsage en person (A) under udgang fra en ungdomssanktion. Under udgangen opholdt A og de 2 ledsagere sig i et indkøbscenter, hvor de blev omringet af A's venner således, at ansøger og hans kollega følte sig utrygge. Én af A's venner fremviste endvidere på et tidspunkt en pistollignende genstand fra bukselinningen. Da A og de 2 ledsagere skulle videre fra indkøbscentret, kørte én af A's venner med i bilen. Vennen fortalte, at han skulle med på turen for at "nakke dem".

Forholdet blev anmeldt til politiet ca. 2 døgn efter hændelsen af en medarbejder fra socialcenteret. Ansøgers arbejdsgiver tilbød ansøger støtte og hjælp til en anmeldelse, men på trods heraf ønskede ansøger ikke selv hverken at anmelde forholdet eller at tale med politiet af frygt for represalier. Politiet forsøgte at indhente videoovervågningsmateriale fra indkøbscentret, som dog ikke kunne klarlægge, hvad der var hændt.

Politiet henlagde herefter sagen som følge af ansøgers mangel på vilje til at lade sig afhøre.

Nævnet besluttede at give ansøger afslag på hans ansøgning om erstatning.

Nævnet lagde vægt på, at forholdet først blev anmeldt til politiet ca. 2 døgn efter hændelsen, samt at ansøger ikke selv havde ønsket at anmelde forholdet, på trods af at både politiet og hans arbejdsgiver havde opfordret ham hertil. Nævnet oplyste endvidere ansøger om, at frygt for represalier i almindelighed ikke kan betragtes som undskyldningsgrund for manglende eller sen politianmeldelse

7.5.2 Medvirken til politiets opklaring af sagen

Kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse indebærer endvidere, at ansøgeren skal have medvirket i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen. Bevidst fortielse af oplysninger eller lignende modvilje mod at medvirke til sagens opklaring medfører således normalt, at der ikke kan tilkendes erstatning i henhold til offererstatningsloven. Der henvises i den forbindelse til **n.j.nr. 10-520-16216**, som er omtalt ovenfor i afsnit 7.5.1 og til:

N.j.nr. 10-520-17438 Ansøger blev opsøgt på sin bopæl af to mænd, der kastede saltsyre i øjnene på ham. Angrebet skete som følge af en uoverensstemmelse i bordelmiljøet, indenfor hvilket ansøger var aktiv. Ansøger oplyste under den første afhøring, at han frygtede represalier fra gerningsmændene samt frygtede for sit liv, hvis han udpegede og vidnede mod dem. Han oplyste under afhøringen, at gerningsmændene var østeuropæere. Under den anden afhøring afviste ansøger at udtale sig yderligere, da han tidligere havde stiftet bekendtskab med gerningsmændene og var bekendt med deres metoder.

Nævnet fandt, at ansøger ikke havde medvirket til sagens opklaring og fandt samtidig ikke, at angrebets karakter kunne begrunde, at nævnet skulle behandle kravene, selv om ansøger ikke havde medvirket til opklaringen. Ansøger meddeltes herefter afslag på erstatning efter offererstatningsloven.

7.5.3 *Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen*

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten.

Betingelsen om, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten, gælder, uanset at skadelidte efterfølgende opnår en civil dom om erstatning. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2007, afsnit 7.5.3, for en gennemgang af nævnets praksis på området.

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 a

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1, er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, hvorimod reglen i stk. 2, medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været drøftet under straffesagen.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog uhyre sjældent brugt, jf. årsberetningen for 2003, afsnit 7.5.

7.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – 2 ÅRS-FRISTEN

Erstatningsnævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået. Det følger af fristreglen i offererstatningslovens § 13. Fristen kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde, f.eks. hvis ansøger først har fået kendskab til forbrydelsen lang tid efter, at den er begået. Efter nævnets praksis regnes fristen normalt først fra det tidspunkt, hvor der foreligger endelig dom i sagen, eller, hvis sagen ikke har været behandlet ved domstolene, fra efterforskningen er afsluttet, og ansøger har fået besked om det.

Lovforarbejderne til § 13 er kortfattede, men angiver baggrunden for, at der i offererstatningsloven blev fastsat en kortere frist for ansøgning til Erstatningsnævnet end de frister, der ville følge af de almindelige forældelsesregler.

I betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 38, er således anført følgende:

"Udvalget har anset det for hensigtsmæssigt at fastsætte en tidsfrist, inden hvilken ansøgning i almindelighed skal være indgivet, for at nævnet

kan undgå at behandle alt for gamle krav. Fristen bør ikke være så kort, at skadelidte nødsages til at indgive en ansøgning, før det er afklaret, om han har mulighed for at få erstatning fra anden side. Udvalget har derfor anset en frist på 2 år for rimelig. Fristen kan fraviges af nævnet, hvis der foreligger særlige grunde. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis skadelidte først får kendskab til forbrydelsen eller til, at den er begået af en af de personer, der er omfattet af § 3, længere tid efter at forbrydelsen er begået.”

Nævnet afslog i 2010 bl.a. følgende 3 ansøgninger efter offererstatningslovens § 13:

N.j.nr. 10-520-15519 Ansøger blev mindst 5 gange misbrugt seksuelt i perioden 1996-2000 af sin far. Vestre Landsret afsagde dom over skadevolderen den 28-05-2002. Ansøger søgte om erstatning kort efter sin 18-års fødselsdag – 8 år efter domfældelsen. Bistandsadvokaten, der i 2010 rettede henvendelse til nævnet, anførte, at det var pigens families og kommunens ansvar at indsende ansøgningen til nævnet. Erstatningsnævnet oplyste, at det følger af side 42 i betænkning 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, at det er bistandsadvokatens opgave at opgøre forurettedes erstatningskrav og at søge erstatning betalt af det offentlige via Erstatningsnævnet. Nævnet gav herefter afslag efter § 13 i offererstatningsloven og henviste til et muligt selvstændigt professionsansvar for bistandsadvokaten. Nævnet udbad sig underretning om det videre forløb i sagen og fik senere oplyst, at ansøger fik dækket hele sit erstatningskrav fra advokaten.

N.j.nr. 10-520-15826 Ansøger fik ved et overfald i 2007 et knytnæveslag i ansigtet. Der blev afsagt endelig dom i sagen den 18-10-2007, og ansøger var repræsenteret ved advokat.

I februar 2010 indgav ansøger ansøgning om erstatning til nævnet. Ansøger oplyste, at overskridelsen af 2-års fristen skyldtes, at det først nu forelå klarlagt, at ansøgers forsikringssselskab ikke ville dække skaden.

Nævnet indhentede herefter afgørelsen fra forsikringssselskabet, og det fremgik heraf, at ansøger først havde anmeldt skaden i december 2009. 2-års fristen var således allerede overskredet på tidspunktet for anmeldelsen til forsikringssselskabet.

På den baggrund fandt nævnet ikke grundlag for at se bort fra, at ansøgningen om erstatning til nævnet var indgivet over 2 år efter tilskadekomsten

N.j.nr. 09-520-12477 Skadevolder var ved dom af 27-11-2006 fundet skyldig i vold over for ansøger. Under sagen var der nedlagt påstand om godtgørelse for svie og smerte og taget forbehold for yderligere krav. Ansøger indgav sin ansøgning til nævnet den 22-01-2009, dvs. over 2 år efter endelig dom. Nævnet afslog efter § 13 at behandle ansøgningen. Nævnet fandt ikke, at der var oplyst sådanne særlige omstændigheder i sagen, der kunne medføre dispensation fra ansøgningsfristen. Den omstændig-

hed, at sagen havde været under behandling i Arbejdsskadestyrelsen, og at ansøger ikke talte godt dansk, kunne ikke føre til en ændret vurdering. Nævnet bemærkede i den forbindelse, at der var beskikket en bistandsadvokat under straffesagen, der varetog ansøgers interesser, herunder de erstatningsretlige interesser. Som sagen var oplyst, var det nævnets opfattelse, at den sene anmeldelse af erstatningskravet overfor nævnet kunne være en ansvarspådragende adfærd fra bistandsadvokatens side, og nævnet udbad sig orientering om sagens videre forløb.

Nævnet fandt i **n.j.nr. 10-520-17034** grundlag for at realitetsbehandle ansøgningen, selv om der var forløbet mere end 5 år fra straffelovsovertrædelsen:

Ansøger blev i 2005 bidt i hånden af skadevolder. Politiet rejste i 2005 sigtelse mod skadevolder, men han forsvandt, og det lykkedes ikke politiet at finde ham. I 2010 opgav man at rejse tiltale mod skadevolder.

Nævnet besluttede, at forholdet var omfattet af offererstatningsloven, eftersom ansøger havde indsendt ansøgningen straks efter politiets påtaleopgivelse, og da ansøger ikke var skyld i den langsommelige proces i forbindelse med straffesagen.

Resultatet blev det samme i **n.j.nr. 09-520-13466**, selv om der var forløbet mere end 6 år fra straffelovsovertrædelsen:

Ansøger var bestyrer i en butik. Han var den 24-02-2003 alene på jobbet, da det bankede på døren. Han åbnede døren på klem og så en mand med en pistol. Det lykkedes ansøger at lukke døren igen. Politiet opgav efterforskningen i 2003.

Først i juni måned 2009 henvendte ansøger sig til Erstatningsnævnet. Han søgte om erstatning for differencen mellem den erstatning, han kunne få efter henholdsvis arbejdsskadesikringsloven (1.226.843 kr.) og erstatningsansvarsloven (1.518.836 kr.) Nævnet besluttede at tilkende 291.993 kr. i differencekravserstatning som ansøgt. Nævnet lagde vægt på, ansøgers krav efter erstatningsansvarsloven først kunne opgøres efter Arbejdsskadestyrelsens afgørelse af den 17-04-2009 om ansøgers ret til erstatning efter arbejdsskadesikringsloven.

Hensynet bag § 13 gør sig efter nævnets opfattelse tilsvarende gældende, hvor der – i tilknytning til en tidligere indgivet erstatningsansøgning – fremsættes en ny ansøgning vedrørende samme lovovertrædelse, hvorved der rejses nye erstatningskrav eller gøres nye anbringender gældende, som ansøger kunne og burde have fremsat over for nævnet på et væsentligt tidligere tidspunkt.

Også i disse tilfælde vanskeliggør en meget sen ansøgning vurderingen af sagen, herunder f.eks. mulighederne for at indhente relevant dokumentation for det fremsatte erstatningskrav. Hertil kommer, at det kan være tiltagende uklart, om der er den fornødne årsagssammenhæng mellem ansøgers skader og lovovertrædelsen.

Forarbejderne til offererstatningsloven, bestemmelsens formål samt de hensyn, der taler imod, at nævnet behandler alt for gamle krav, der fremsættes i tilknytning til en tidligere indgivet erstatningsansøgning, indebærer således, at princippet i lovens § 13 kan udstrækkes til også at omfatte tilfælde, hvor nævnet har behandlet sagen, men hvor ansøger rejser yderligere krav mere end 2 år efter, at ansøger indså eller burde indse, at han havde disse yderligere krav.

Der henvises i øvrigt til afsnit 7.22 om forældelse.

7.8 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 14, STK. 1, - SAGENS OPLYSNING FOR NÆVNET

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 14 regulerer sammen med bl.a. nævnets forretningsorden – jf. bekendtgørelse nr. 787 af 12-08-2005 – behandlingen i nævnet af ansøgninger i henhold til offererstatningsloven.

Efter § 14, stk. 1, kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9558 af 26. august 2005 om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv., (pkt. 8), er det bl.a. præciseret, at nævnet i sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er berettiget til at rette henvendelse til vedkommende politidirektør med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Nævnet vurderer i det enkelte tilfælde, om en sag er tilstrækkeligt oplyst gennem politiets dokumenter, eller om der f.eks. er behov for, at nævnet – eller nævnets sekretariat – indhenter og gennemser eventuelt yderligere materiale i form af lydband, videobånd eller lignende. Det vil endvidere efter omstændighederne blive overvejet, om nævnet skal bede politiet om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

7.9 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 17

Efter offererstatningslovens § 17 indtræder staten, i det omfang der ydes erstatning, i skadelidtes krav mod skadevolderen:

N.j.nr. 10-520-17289 Ansøgers mor begik selvmord og forsøgte i den forbindelse at dræbe sin egen datter (ansøger), som herved pådrog sig personskade. Ansøger ønskede forinden sagens realitetsbehandling nævnets stillingtagen til, hvorvidt nævnet ville afstå fra at indstille til politiet at søge regres overfor skadevolderen (boet efter ansøgerens mor). Det blev i den forbindelse anført, at regres mod skadevolderen ville komme ansøger

til skade, idet erstatningen i så fald ville skulle tages fra ansøgerens potentielle arv. Nævnet fandt ikke – under henvisning til offererstatningslovens § 17, jf. § 12, i bekendtgørelse nr. 787 af 12-08-2005 om forretningsordenen for Erstatningsnævnet – at kunne undlade at indstille til regres i en sag med kendt skadevolder.

7.10 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 18 – KRAV OM TILBAGEBETALING AF UDBETALT ERSTATNING / GODTGØRELSE

Nævnet kan efter offererstatningslovens § 18, stk. 1, kræve beløb, som er modtaget med urette, tilbagebetalt, hvis ansøgeren har fortiet omstændigheder af betydning for afgørelsen. Efter stk. 2, kan tilbagebetaling endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning:

N.j.nr. 10-520-15672 Skadevolder blev dømt for blufærdighedskrænkelser. Ansøger, der var 12 år, blev i retten tilkendt 5.000 kr. i godtgørelse for tort. Beløbet var et retskrav, idet skadevolder bestred det fremsatte krav størrelsesmæssigt. Ansøger søgte om tilkendelse af 5.000 kr. fra nævnet. Nævnet tilkendte herefter ansøger 5.000 kr. som bestemt ved dommen. Under regressagen mod skadevolder gjorde forsvareren politiet opmærksom på, at skadevolder allerede inden nævnets afgørelse havde betalt beløbet på 5.000 kr. til ansøger. Som svar på nævnets høring herom svarede ansøgers værger, at de og ansøger var i god tro ved modtagelsen af beløbet fra nævnet.

Nævnet besluttede at kræve beløbet tilbagebetalt. Nævnet lagde vægt på, at ansøger på tidspunktet for nævnets afgørelse om godtgørelse allerede havde modtaget det af retten tilkendte beløb fra skadevolder. Afgørelsen blev truffet efter offererstatningslovens § 18, stk. 1, samt på baggrund af almindelige forvaltningsretlige principper om ændring og tilbagekaldelse af afgørelser samt om tilbagebetaling.

7.11 MODREGNING

N.j.nr. 10-520-15478 Ansøger var i retten blevet tilkendt en godtgørelse på 10.000 kr. efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Imidlertid var ansøger under samme sagskompleks blevet fundet skyldig i vold mod en anden person og i denne forbindelse tilpligtet in solidum med en anden skadevolder at betale denne anden person en godtgørelse på 50.000 kr. Nævnet havde for så vidt angår de 50.000 kr. indstillet til politiet at gøre regres mod såvel denne ansøger som den anden skadevolder.

På den baggrund modregnede Erstatningsnævnet herefter de 10.000 kr. i det andet krav, han hæftede solidarisk for, hvorefter ansøger ikke var berettiget til godtgørelse efter § 26, stk. 3, idet hans eget krav således udgjorde 0 kr.

7.12 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1

7.12.1 *Helbredelsesudgifter*

Nævnet kan i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 tilkende erstatning for helbredelsesudgifter, såfremt der er tale om udgifter til nødvendig og rimelig behandling, der har til formål at få skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse.

Helbredelsesudgifter omfatter først og fremmest udgifter til rimelig og nødvendig behandling, der har til formål at søge skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med helbredelsen af skadelidte. Behandlingen skal være almindelig anerkendt og lægehenvist, f.eks. psykologbehandling og fysioterapi. Endvidere er tandlægebesøg omfattet. Endelig tilkendes erstatning for udgifter i forbindelse med transport til og fra behandlingen.

For så vidt angår udgifter til behandling på privathospital el.lign., henvises der til nævnets årsberetning for 2005, afsnit 7.10.1.

Efter nyere retspraksis kan der – ud over den helt indledende behandling og lægeligt dokumenterede sygebehandlinger – ikke tilkendes erstatning for udgifter til behandling i form af bl.a. fysioterapi, medmindre der foreligger dokumentation for, at behandlingen har en varig helbredende effekt. Der kan således ikke tilkendes erstatning for fysioterapi, der alene er smertelindrende.

For børn og unge kan det have en afgørende betydning for bedring af helbredstilstanden, at moderen eller faderen kan være til stede på hospitalet eller deltage i en genoptræning. I sådanne særlige tilfælde kan moderens eller faderens indtægtstab dækkes helt eller delvis i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

7.12.2 *"Andet tab"*

I medfør af erstatningsansvarslovens § 1 kan der endvidere efter omstændighederne tilkendes erstatning for "andet tab", som skadelidte måtte have lidt som følge af tilskadekomsten.

Der kan således f.eks. tilkendes erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår. Det er normalt en forudsætning herfor, at det ved lægeerklæring samt erklæring fra uddannelsesstedet dokumenteres, at det er følgerne efter straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i ansøgers uddannelsesforløb.

I nævnets tidligere årsberetninger er refereret flere afgørelser vedrørende erstatning for tab af skoleår/forlængelse af uddannelse, jf. f.eks. årsberetningen for 2001, afsnit 6.10. Nævnet anvendte indtil 2006 en praksis, hvorefter erstatning for tab af et halvt skoleår udgjorde 25.000 kr., og erstatningen for tab af et helt skoleår udgjorde 40.000 kr.

Nævnet revurderede i 2006 niveauet for erstatningen for tab af skoleår som følge af en dom afsagt af Vestre Landsret. I U.2005.2590V tilkendte Vestre Landsret således sagsøgeren 35.000 kr. i erstatning for en forsinkelse af studiestart på 7 måneder. Ve-

stre Landsret begrundede erstatningens størrelse med, at de hidtidige erstatningsbeløb, der havde baggrund i U.1991.570H, ikke var blevet reguleret i 10 år samt den almindelige prisudvikling i samfundet, hvorfor landsretten fandt, at der var grundlag for en generel forhøjelse af erstatningsbeløbene.

På baggrund af landsrettens dom besluttede nævnet at regulere erstatningen for tab af skoleår, således at der fremover som udgangspunkt tilkendes 30.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 50.000 kr. for tab af et helt skoleår. Dommen i U.2007.1626V har ikke ændret nævnets praksis, jf. nævnets årsberetning for 2008, afsnit 7.9.2.

Som andet tab er der endvidere efter en konkret vurdering mulighed for at tilkende erstatning for skadelidtes udgifter til ophold på krisecenter eller lignende.

Der kan fra nævnets praksis endvidere henvises til den i årsberetningen 1999, afsnit 5.12, omtalte sag **n.j.nr. 608/1999**, i hvilken nævnet tilkendte erstatning for ansøgers ophold på et kvindehjem, idet opholdet ifølge ansøgers læge havde været nødvendigt for ansøgers helbredelse.

Se også afsnit 7.2.6 om afslag på erstatning for udgifter til afhentning af en hund samt udgifter til hundepension og hundeopdrætter.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3

7.13.1 *Godtgørelse for svie og smerte*

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., tilkendes godtgørelse for svie og smerte for hver dag, den skadelidte har været syg.

N.j.nr. 10-520-17277 En mand blev udsat for grov vold og afgik ved døden som følge af sine kvæstelser 15 dage efter overfaldet.

Nævnet afslog at tilkende godtgørelse for varigt mén, svie og smerte og erstatning for erhvervsevnetab til boet efter afdøde. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger straks efter volden blev indlagt med åndedræts- og hjertestop, hvorefter han blev genoplivet på sygehuset. Han lå herefter i koma i 15 dage, før han afgik ved døden. Nævnet fandt ikke under disse omstændigheder, at boet efter afdøde efter reglerne i erstatningsansvarsloven og offererstatningsloven var berettiget til godtgørelse for varigt mén, svie og smerte samt erstatning for erhvervsevnetab.

Sagen er tillige omtalt under afsnit 7.2.3 om erstatning til direkte skadelidte personer. Det ses, at afdødes ægtefælle fik tilkendt forsørgertabserstatning, overgangsbeløb og efterladtegodtgørelse.

I **n.j.nr. 10-520-16542** fandt nævnet ikke grundlag for at fratække en forholdsmæssig del af godtgørelsen for svie og smerte:

Ansøger blev i oktober 2008 under sit arbejde som DSB kontrollør slået i ansigtet af skadevolder og søgte nævnet om godtgørelse for svie og smer-

te. Ansøger var 4 gange tidligere blevet overfaldet under udførelsen af sit arbejde – i marts 1992, i juni 1994, i september 1997 og i januar 2005. Overfaldet i 2005 medførte, at ansøger fik konstateret PTSD (posttraumatisk belastningsreaktion).

Arbejdsskadestyrelsen fastsatte den 20-05-2010 ansøgers varige mén som følge af overfaldene i 2005 og 2008 til samlet 15 pct. Forsikringsselskabet, der havde indbragt sagen for Arbejdsskadestyrelsen, klagede over dette, da selskabet kun var interesseret i ansøgers varige mén som følge af skaden i 2008. Den 29-06-2010 traf Arbejdsskadestyrelsen derfor en ny afgørelse, som alene angik skaden i 2008. Arbejdsskadestyrelsen fastsatte ansøgers varige mén alene som følge af tilskadekomsten for skaden i 2008 til 10 pct. Arbejdsskadestyrelsen nedsatte dermed ansøgers godtgørelse for varigt mén med 1/3, idet der var tale om konkurrerende skadesårsager.

Nævnet fandt, på trods af ovenstående, ikke anledning til at nedsætte ansøgers godtgørelse for svie og smerte. Nævnet lagde vægt på, at ansøger arbejdede på fuld tid, da skaden i 2008 indtrådte.

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 3. pkt., kan godtgørelsen ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres årligt efter lovens § 15, stk. 1, 1. pkt., og udgjorde i 2010 65.500 kr.

N.j.nr. 10-520-16099 Skadevolder blev dømt for at have begået 6 tilfælde af simpel og grov vold mod ansøger i perioden primo februar 2008 til primo juli 2009. Tilfældene omfattede bl.a., at skadevolder blev dømt for i

- februar 2008 at have tildelt skadelidte et spark, hvorved hun brækkede armen,
- oktober 2008 at have slået og sparket skadelidte, så hun faldt ind i væggen og pådrog sig et brækket haleben,
- februar 2009 at have skubbet skadelidte ud af vinduet fra 2. sal, hvorved hun pådrog sig bl.a. en brækket ryg, brækket bækken, brækket højre lårben og brud på anklerne, og
- juli 2009 at have slået skadelidte med knyttet hånd, hvorved hun brækkede kæben.

Ansøger fremsatte i landsretten krav om godtgørelse for svie og smerte på i alt 111.705 kr. for perioden fra den første voldsepisode i februar 2008 til datoen for fremlæggelsen af erstatningsopgørelse i landsretten. Landsretten fandt det godtgjort, at ansøger havde været syg som følge af de forskellige (alvorlige) voldstilmeldte i perioden og tilkendte som ansøgt. Der var tale om et retskrav, hvorfor nævnet tilkendte ansøger godtgørelse i overensstemmelse med landsrettens dom.

Dommen er således et eksempel på, at man som skadelidt kan tilkendes mere end den maksimale godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 3, 3. pkt., hvis sygeperioden skyldes flere forskellige voldsepisoder.

7.14 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 4

Efter erstatningsansvarslovens § 4 fastsættes godtgørelse for varigt mén til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

N.j.nr. 09-520-14960 Ansøger fik et slag i hovedet med et ½ liters ølglas med indhold. Glasset blev knust ved slaget. Ansøger mistede synet på det ene øje og fik flere flænger i ansigtet. Ansøger fik ved en landsretsdømme tilkendt godtgørelse for 20 pct. varigt mén for tab af synet på det ene øje. Kravet var ikke bestridt af skadevolder, og ansøgeren fik efterfølgende det af landsretten tilkendte beløb for varigt mén direkte udbetalt fra skadevolder.

Ansøgeren søgte herefter om yderligere godtgørelse for varigt mén som følge af vansk (ar omkring det beskadigede øje) og indsendte fotos som dokumentation. Skadevolder ville ikke betale yderligere. Nævnet fandt, at ansøger havde pådraget sig vansk, svarende til 8 pct. mén og tilkendte godtgørelse i overensstemmelse hermed. Nævnet indstillede som vanligt til politiet, at der blev gjort regres mod skadevolderen.

N.j.nr. 08-520-09936 Ansøger blev i maj 2007 overfaldet med adskillige knytnæveslag og spark, hvorved han pådrog sig et brud på venstre øjenhule og skader på øjenæblet. Ansøger afgik ved døden i maj 2009. Efter ansøgers død blev sagen forelagt for Arbejdsskadestyrelsen, der vurderede det varige mén til 12 pct.

Nævnet tilkendte godtgørelse for varigt mén i overensstemmelse med Arbejdsskadestyrelsens vurdering, men reducerede godtgørelsen med 1/3 som følge af ansøgers dødsfald, som skete ca. 2 år efter tilskadekomsten.

7.15 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 5

7.15.1 *Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde*

Efter erstatningsansvarslovens § 5 tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade har medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages der hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers erhvervsevnetabsprocent. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet. Nævnet har dog i enkelte særlige tilfælde tilsidesat Arbejdsskadestyrelsens vurdering af ansøgers erhvervsevnetabsprocent.

Hvis personskaden er omfattet af såvel arbejdsskadesikringsloven og offererstatningsloven, tilkender nævnet den difference, der måtte være imellem udmåling af erstatning for erhvervsevnetab efter henholdsvis erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, såfremt erstatningen efter sidstnævnte lov er mindre end efter erstatningsansvarsloven.

7.16 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 6-7 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.16.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgers årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

N.j.nr. 07-520-07028 Nævnet besluttede at anvende en årsløn på 100.000 kr. til brug for beregningen af ansøgers erhvervsevnetabserserstatning. Nævnet lagde vægt på, at ansøger i gennem hele sit voksne liv løbende havde haft kontakt til kontanthjælpssystemet, afbrudt af korte beskæftigelsestilbud, job som tjener og fængselsophold i flere omgange. Han var ufaglært og havde været henvist til ufaglært arbejde. Af oplysninger om hans indkomstforhold fra 2002 til og med 2004 (året for tilskadekomsten) fremgik det, at han ikke på noget tidspunkt havde haft en højere indkomst end 100.000 kr. Ansøger var på skadestidspunktet 44 år.

N.j.nr. 08-520-11761 Ansøger, der var blevet udsat for grov vold, søgte om erstatning for tab af erhvervsevne.

Ansøger var 17 år på skadestidspunktet, men fyldte 18 år ganske kort tid efter. Arbejdsskadestyrelsen vurderede erhvervsevnetabet til midlertidigt 50 pct.

Ansøgers advokat gjorde gældende, at ansøgers årsløn skulle fastsættes efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2. Advokaten anførte endvidere, at erstatningsansvarslovens § 8 kunne bruges som udgangspunkt for beregningen af ansøgers erhvervsevnetab.

Efter erstatningsansvarslovens § 8 fastsættes erstatningen for erhvervsevnetab for en skadelidt, der ved skadens indtræden ikke er fyldt 15 år, som et kapitalbeløb, der udgør 362.000 kr. (2010-tal) ganget med méngraden og herefter ganget med 10.

Nævnet var enig heri og fastsatte erstatning efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, og principperne i § 8. Nævnet fastsatte således årslønnen til 362.000 kr. Beløbet blev ganget med 10 og erhvervsevnetabsprocenten (50), jf. erstatningsansvarslovens § 5, stk. 4.

I nævnets årsberetning for 2008, afsnit 7.12, findes en gennemgang af nævnets praksis for fastsættelse af erhvervsevnetabserstatning til meget unge personer (16-17 år).

Som anført i årsberetningen for 2003, afsnit 7.9.1, har nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt anvendt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. nærmere årsberetningen 2004, afsnit 7.9.1.

Nævnet besluttede i 2006, at nævnet hvert år skal fastlægge størrelsen af standardårslønnen.

Nævnet har herefter besluttet at forhøje standardårslønnen således:

210.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2006 eller senere.

220.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2008 eller senere.

225.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2009 eller senere.

230.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2010 eller senere.

235.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2011 eller senere.

7.17 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 12 – ERSTATNING FOR BEGRAVELSESUDGIFTER OG ERSTATNING FOR TAB AF FORSØGER

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

I 2008 besluttede nævnet at hæve beløbet for, hvad nævnet i praksis anser for rimelige begravelsesudgifter fra 30.000 kr. til 35.000 kr. for begravelser afholdt i 2008 eller senere.

”Rimelige begravelsesomkostninger” omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget. Nævnet udbetaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget:

N.j.nr. 10-520-17020 Ansøgers søn blev dræbt, og skadevolder blev dømt efter straffelovens § 237, jf. § 16, stk. 1.

Ansøgers advokat søgte nævnet om erstatning for begravelsesudgifter på i alt 47.916 kr. samt om tilsagn om erstatning for fremtidige udgifter til gravstedsvedligeholdelse. Nævnet henviste i første omgang kravene til skadevolders forsikringsselskab i medfør af forsikringsaftalelovens § 19, jf. § 18, men genoptog sagen, da ansøgers advokat oplyste, at skadevolder ikke havde tegnet en ansvarsforsikring.

Nævnet besluttede herefter at tilkende ansøger 35.000 kr. i erstatning for begravelsesudgifter. Nævnet lagde herved vægt på, at der ikke sås at være særlige omstændigheder i sagen, der kunne begrunde en højere erstatning. Nævnet besluttede endvidere at give afslag på tilsagn om erstatning for fremtidige udgifter til gravstedsvedligeholdelse, idet nævnet lagde vægt på, at ”rimelige begravelsesomkostninger” omfatter udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget, men ikke udgifter til gravstedsvedligeholdelse. Advokatens bemærkning om, at ansøger var for gammel til at stå for vedligeholdelsen selv, kunne ikke føre til et andet resultat.

Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover ”rimelige begravelsesomkostninger” dog også for afdødes – men ikke følgets – transport til udlandet:

N.j.nr. 09-520-14858 Skadevolder blev i byretten dømt for at have dræbt ansøgers eksmand og datter. Ansøger søgte blandt andet om erstatning for afholdte begravelsesomkostninger, i alt 87.354 kr. De afdødes oprindelige hjemland var Iran.

Nævnet tilkendte erstatning på i alt 83.089 kr. for dokumenterede begravelsesomkostninger. Nævnet tilkendte erstatning for udgifter til transport af ligene, servering ved begravelsen samt erstatning for udgifter til gravsten. Nævnet afslog imidlertid ansøgers ansøgning om erstatning for udgifter til flybilletter til de pårørende. I afgørelsen blev der henvist til nævnets praksis, hvorefter nævnet i de tilfælde, hvor afdøde er hjemmehørende i udlandet, betaler afdødes, men ikke følgets, transport til udlandet.

7.18 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 14 a - OVERGANGSBELOEB

Ved dødsfald tilkommer der en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb. Efterlader afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person.

Beløbet vil også kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som i mange år har haft fælles bolig og husholdning m.v. med afdøde.

Overgangsbeløbet ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bistand i hjemmet, begravelsesudgifter m.v. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter, jf. sidste pkt. i bestemmelsen.

N.j.nr. 10-520-16266 Skadevolder blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 237, idet han stak en kvinde adskillige gange med en kniv, således at hun afgik ved døden.

Ansøgerne var afdødes 4 børn.

Ansøgerne havde ved retten søgt om efterladtegodtgørelse samt forsørgertabserstatning. Den ældste datter havde endvidere søgt om et overgangsbeløb på 136.000 kr. til dækning af begravelsesudgifter samt gravstedsvedligeholdelse i en periode på 50 år.

Byretten tilkendte ansøgerne godtgørelse til efterladte og forsørgertabserstatning, men afslog at betale et overgangsbeløb til den ældste datter. Retten lagde særligt vægt på, at den ældste datter ikke længere var hjemmeboende, og at fraflytningen lå noget forud for drabet. Byretten afslog endvidere at betale erstatning for udgiften til gravstedsvedligeholdelse. Den ældste datter tilkendtes således alene erstatning for de dokumenterede begravelsesudgifter, i alt ca. 30.000 kr.

Vestre Landsret stadfæstede byrettens dom med samme begrundelse som byretten, og nævnet tilkendte ansøgerne erstatning og godtgørelse i overensstemmelse med Vestre Landsrets dom, jf. offererstatningslovens § 11 a.

Se om godtgørelse til efterladte nedenfor under afsnit 7.2.1.

7.19 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 18

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 18 fastslår, i hvilket omfang krav på erstatning og godtgørelse kan overføres til andre ved aftale eller arv, ligesom bestemmelsen fastlægger, hvordan kravene er stillet i formueforholdet mellem ægtefæller.

Det følger bl.a. af bestemmelsen, at krav på erstatning og godtgørelse i tilfælde af skadelidtes død falder i arv til skadelidtes arvinger².

Hvis skadelidte dør, inden et krav på f.eks. godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab er anerkendt eller fastslået ved dom eller af Erstatningsnævnet, kan der dog efter omstændighederne ske nedsættelse af erstatningen eller godtgørelsen under henvisning til skadelidtes korte levetid.

Der sker normalt ikke nedsættelse af erstatningen ved dødsfald senere end ca. 3 år efter tilskadekomsten, jf. herved U 2005.2390 H.

7.20 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 26 – TORTGODTGØRELSE OG KRÆNKELSESGODTGØRELSE

7.20.1 Frihedsberøvelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. Det vil normalt være en forudsætning, at frihedsberøvelsen kan henføres under straffelovens § 261. Nævnet kan fra sin praksis om tortgodtgørelse som følge af frihedsberøvelse nævne følgende sager fra 2010:

N.j.nr. 10-520-17165 Ansøger blev under sit arbejde som ekspedient i en forretning udsat for et røveri, hvor skadevolderen med en pistol eller pistolatrap truede ansøgeren til at udlevere penge. Mens skadevolderen forsøgte at bryde forretningens sikringsboks op, blev ansøgeren først tapet fast til en stol og senere til forretningens toilet, hvor skadevolderen efterlod hende. Ansøgeren kom fri ved egen hjælp. Episoden varede cirka i 1 time og 45 minutter.

Nævnet tilkendte ansøger 15.000 kr. i tortgodtgørelse og lagde ved afgørelsen vægt på frihedsberøvelsens varighed og de omstændigheder, hvorunder den foregik.

N.j.nr. 10-520-16377 3 skadevoldere trængte ind i ansøgerens hjem, hvor hun blev bundet og frihedsberøvet i cirka 1 ½ time, mens skadevolderne i forening dræbte hendes bofælle. Skadevolderne blev foruden drabet på ansøgerens bofælle bl.a. dømt for frihedsberøvelse af ansøgeren, jf. straffelovens § 261, stk. 1, samt for trusler om vold, jf. straffelovens § 266.

Nævnet tilkendte ansøgeren 20.000 kr. i tortgodtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26. Nævnet lagde vægt på forholdets grovhed,

²⁾ Erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, indeholdt tidligere en bestemmelse, hvorefter krav om godtgørelse for personskade først faldt i arv, når det var anerkendt eller gjort gældende ved sagsanlæg eller under en straffesag ved kravets fremsættelse i retten eller i et anklageskrift eller en stævning, der var indleveret til retten. Denne bestemmelse er imidlertid ophævet med virkning fra den 23. januar 2003. Sådanne godtgørelseskrav falder således nu som udgangspunkt i arv fra samme tidspunkt som krav på erstatning for økonomisk skade i anledning af personskade, dvs. uanset om skadelidte har gjort kravet gældende inden sin død.

herunder den tid ansøger blev frihedsberøvet og de omstændigheder, hvorunder frihedsberøvelsen foregik.

N.j.nr. 10-520-16538 Skadevolder havde berøvet ansøger friheden i ca. 6 timer, idet han for at indkræve en "dummebøde" havde tvunget ansøger ind i en bil og kørt ham rundt i København og omegn.

Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i godtgørelse for tort.

Nævnet lagde ved afgørelsen navnlig vægt på, at ansøger havde været frihedsberøvet i 6 timer og i forbindelse hermed var udsat for trusler og afpresning. Nævnet lagde dog endvidere vægt på, at der ikke var blevet udøvet fysisk vold mod ansøger, og at frihedsberøvelsen ikke havde fundet sted under særligt skærpende omstændigheder.

7.20.2 Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skal det ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen tillægges vægt, at krænkelserne er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller 24 (forbrydelser mod kønssædeligheden). Bestemmelsen blev indsat i erstatningsansvarsloven ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Lovændringen tog bl.a. sigte på at fordoble det hidtidige godtgørelsesniveau i sædelighedssager, begået den 01-07-2002 og senere, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelser, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd, og – hvis der er tale om forsøg – hvor fremskredent forsøget har været.

Nævnet fandt i **n.j.nr. 09-520-14403** grundlag for at tilkende mindre end 30.000 kr. i godtgørelse for tort for et voldtægtsforsøg:

Ansøger var i byen en aften. Hun gik bag en ung mand, der slingrede en del. Hun var bekymret for, at han skulle falde og holdt derfor øje med ham. Han drejede pludselig ind i en passage. Da ansøger nåede frem til passagen, blev hun trukket derind af den unge mand. Hun kæmpede sig først fri, men han fik fat i hendes tøj. Hun vendte sig om og sparkede ham. Den unge mand flygtede derefter. Hun pådrog sig ingen skader.

Politiet efterforskede sagen som et voldtægtsforsøg, og ansøger deltog efterfølgende i psykologsamtaler på Center for Voldtægtsofre, der til nævnets behandling afgav en udtalelse. Det fremgik heraf, at hun efter hændelsen udviste en række psykiske reaktioner, som man normalt ser efter udsættelse for et overgreb.

Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet lagde til grund, at ansøger havde været udsat for et voldtægtsforsøg og lagde ved afgørelsen vægt på, at skadevolder – på grund af ansøgers modstand – ikke nåede at gennemføre seksuelle handlinger mod hende eller at ytre sig verbalt om seksuelle hensigter.

Nævnet tilkendte i **n.j.nr. 10-520-17095** ansøger 35.000 kr. i tortgodtgørelse:

Ansøger var på vej hjem fra byen, da hun blev væltet omkuld af en ukendt skadevolder, der greb fat i hende bag fra, holdt hende for munden og slog hende 1-3 gange i mellemgulvet. Skadevolder slap herefter ansøgers mund og satte i stedet et knæ i hendes brystkasse. Skadevolder satte sig omvendt på ansøger, så hans bagdel var mod hendes ansigt og fik sin hånd ned i ansøgers trusser, hvorefter han førte en finger op i ansøgers skede. Et vidne kom herefter til stedet og råbte op, hvorefter skadevolder løb sin vej.

Nævnet tilkendte ansøger 35.000 kr. i godtgørelse for tort under henvisning til, at der var tale om forsøg på voldtægt, og at ansøger havde punktformede prikker i øjet som tegn på, at hun havde været i livsfare.

I **n.j.nr. 10-520-16324** tilkendte nævnet ansøger 40.000 kr. i tortgodtgørelse for voldtægt:

Skadevolder, som var ansøgers mand gennem flere år, blev ved byretten i dømt 1 års fængsel for bl.a. voldtægt af ansøger, jf. straffelovens § 216, stk. 1. Straffen blev i landsretten forhøjet med 3 måneder. Ansøger krævede 80.000 kr. i tortgodtgørelse. Byretten tilkendte hende 40.000 kr., hvilket blev stadfæstet i landsretten. Nævnet tilkendte ansøger 40.000 kr. i godtgørelse for tort.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der var tale om voldtægt i et bestående parforhold uden forudgående uoverensstemmelser, at skadevolder ikke benyttede grov vold, men dog trusler herom, samt at ansøger udøvede fortsat modstand under voldtægten.

I andre sædelighedssager end voldtægt og forsøg på voldtægt fastsættes godtgørelsen mere skønsmæssigt, men under hensyn til de samme momenter, der er anført ovenfor.

N.j.nr. 09-520-15277 Ansøger havde igennem en længere periode været venner med skadevolder, der tidligere havde indrømmet at være forelsket i hende. De to havde den pågældende dag fået en del at drikke hjemme hos ansøger, og ansøger endte med at falde i søvn. Ansøger vågnede ved, at skadevolder var i gang med at fuldbyrde samleje. Ansøger fik stoppet ham og løb straks på toilettet. Herefter forlod skadevolder lejligheden på ansøgers opfordring.

Skadevolder blev idømt 4 måneders fængsel for at have skaffet sig samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvil-

ken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. straffelovens § 218, stk. 2, En påstand om godtgørelse for tort på 40.000 kr. blev af byretten nedsat til 20.000 kr., og dommen blev stadfæstet ved landsretten. Erstatningsnævnet tilkendte som bestemt ved dom 20.000 kr. i godtgørelse for tort.

N.j.nr. 10-520-17794 Skadevolder blev ved byretten idømt 14 dages ubetinget fængsel for at have befølt den 12-årige ansøger uden på tøjet i skridtet og på brysterne, jf. straffelovens § 232. Dommen blev stadfæstet af landsretten.

Nævnet tilkendte ansøger 8.000 kr. i godtgørelse for tort.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger blev befølt flere steder, herunder i skridtet, samt på ansøgers alder på gerningstidspunktet.

N.j.nr. 10-520-15936 Skadevolder fulgte efter ansøger ind i S-toget, hvor han satte sig på sædet skråt overfor hende og onanerede, indtil han fik udløsning og tilsprøjtede hendes bukser med sæd. Skadevolder blev idømt 14 dages betinget fængsel efter straffelovens § 232 og § 244.

Nævnet tilkendte ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der ikke havde været tale om nogen form for berøring eller fastholdelse af ansøger, men at det utvivlsomt havde været en meget ubehagelig episode for hende.

N.j.nr. 10-520-17198 Skadevolder, som var hypnotisør, havde i forbindelse med hypnose af ansøgeren blottet sit lem for ansøger. Han blev ved byretten idømt 20 dages betinget fængsel, jf. straffelovens § 232.

Nævnet tilkendte ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger på krænkestidspunktet lå alene på en seng i et rum med skadevolder, samt at der var tale om brud på et tillidsforhold.

N.j.nr. 10-520-18340 Den 17-årige ansøger blev af den 15-årige skadevolder bedt om at mødes et bestemt sted. Da ansøger mødte frem, blev han overfaldet af skadevolder og 3 af dennes venner, idet disse "ville give ansøger en lærestreg."

Ansøger blev bl.a. tildelt slag og spark i hovedet og mistede som følge af volden kortvarigt bevidstheden. Ansøgeren blev efterfølgende truet med en kniv og afleverede i den forbindelse diverse personlige ejendele til skadevolderne. Herefter blev ansøgeren bedt om at tage alt sit tøj af og om at fjerne sine hænder, som ansøger holdt beskyttende foran sine kønsdele. Den ene skadevolder tog dernæst en tampon fra sin skede og stak den brugte tampon ind i munden på ansøger. Forinden havde skadevolderen taget sin hånd ned i skridtet og derefter tørret hånden af i ansigtet på an-

søgeren. Ansøgeren blev under forløbet ligeledes truet mod at anmelde forholdet til politiet. Ansøgeren fremsatte under straffesagen påstand om 25.000 kr. i tortgodtgørelse. Den ene af de 4 skadevoldere blev idømt 4 måneders betinget fængsel, mens de 3 andre blev idømt struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling i 2 år under tilsyn af hjemstedskommunen, jf. straffelovens §§ 123, 232, 260, nr. 1, og 288, stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 23.

Retten fandt under hensyn til de særdeles grove og meget krænkende handlinger grundlag for at tilkende 15.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet tilkendte ansøgeren godtgørelse i overensstemmelse med rettens dom.

N.j.nr. 10-520-17878 Ansøger, der var 10 år gammel, blev under et besøg udsat for seksuelle krænkelse af sin 31-årige onkel. Ansøger og skadevolder lå inde på en seng, hvor skadevolder nussede ansøger på ryggen, hvorefter han befølte ansøger på brysterne og knappede hendes busker op, hvorved han befølte ansøger ned ad benene og i skridtet uden på trusserne.

Skadevolder blev idømt 30 dages betinget fængsel efter straffelovens § 232. Nævnet tilkendte ansøger 10.000 kr. i godtgørelse for tort under henvisning til, at der var flere berøringer, ansøgers unge alder og den store aldersforskel mellem ansøger og skadevolder.

N.j.nr. 10-520-15903 Kort efter at ansøger var startet på skolehjem, begyndte ansøgers mor at misbruge ham seksuelt, når han var hjemme. Han blev tvunget til at berøre moderens bryster, mens hun var i bad, og det udviklede sig herefter til at indeholde samleje i flere efterfølgende tilfælde.

Det blev i retten oplyst, at moderen havde forgrebet sig på ansøger omkring 20 gange, hvoraf det i 10 tilfælde inkluderede samleje.

Moderen blev straffet for ved trusler at have skaffet sig anden kønslig omgang end samleje med sin søn jf. straffelovens § 210, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 222, stk. 1, og stk. 2, jf. § 224, samt for under trusler at have skaffet sig samleje med sin søn, jf. straffelovens § 210, stk. 1, jf. § 222, stk. 1.

Retten idømte moderen 3 år og 9 måneders fængsel for dette forhold samt et lignende forhold vedrørende ansøgers bror.

Ansøger tilkendtes ved retten godtgørelse for tort på 100.000 kr. Der var tale om et retskrav, og nævnet tilkendte herefter ansøger godtgørelse i overensstemmelse med dommen.

Nævnet fandt i den følgende sag ikke grundlag for at tilkende tortgodtgørelse:

N.j.nr. 09-520-14885 En nu 17-årig pige søgte om tortgodtgørelse for, at hun som 13-årig havde følt sig presset til at følge sin 12-årige lillebrors

opfordring til samleje. Nævnet fandt ikke, at det med sikkerhed kunne antages, at der var sket en straffelovsovertrædelse under sådanne omstændigheder, at ansøger var berettiget til erstatning.

Nævnet lagde på grundlag af begge børns forklaringer til politirapporten til grund, at begge børn frivilligt indlod sig på de seksuelle lege og samlejer efter sammen at have set en del porno. Begge børn måtte antages at have været bekendt med den seksuelle lavalder på 15 år. Hvis de ikke kendte til den seksuelle lavalder, havde de begge alligevel handlet forsættligt, idet de jo kendte til hinandens alder. Under de foreliggende omstændigheder, hvor begge børn havde overtrådt straffeloven ved frivilligt at have haft samlejer med hinanden, kunne ansøger ikke antages at have været udsat for krænkelse, der berettigede til tortgodtgørelse.

Se også nævnets årsberetning for 2002, punkt 6.14.A, side 27, for andre eksempler på tortgodtgørelse, f.eks. for hårafklipping.

7.20.3 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, - krænkelsesgodtgørelse

Bestemmelsen om krænkelsesgodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden, i tilfælde, hvor der ikke er lidt tort, jf. § 26, stk. 1, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. Krænkelsesgodtgørelse ydes således i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke offerets selv- og æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Kravet om forholdets grovhed kræver lidt forenklet, at forholdet er sket ved et *forsættligt særligt groft angreb*, der har medført eller været egnet til at medføre *alvorlig utryghed og angst hos offeret*. Ved vold er det en forudsætning, at *der er anvendt våben*, eller at der har været tale om vold *gennem længere tid*. Kravet om forbrydelsens grovhed indebærer endvidere, at forholdet også ved strafudmålingen skal betragtes som værende af grovere karakter. Det er således tillige en forudsætning, at forbrydelsen skal kunne medføre fængsel i omtrent 1 år eller derover. Det vil normalt også være en forudsætning, at volden har medført alvorlige skader. Dette fortolkes i nævnets praksis som skader, der har medført egentlige varige mén, der kan fastsættes til en méngrad på mindst 5 pct., eller en sygeperiode på 3 måneder eller derover.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i nævnets beretning for 2007, afsnit 7.17.

Fra nævnets afgørelser i 2010 om krænkelsesgodtgørelse kan nævnes:

N.j.nr. 09-520-14555 Ansøgeren blev på vej til arbejde udsat for et overfald af 2 skadevoldere, som stak ansøgeren med en kniv i skulderen

og i det ene øje, hvorved han mistede synet på dette øje. Skadevolderne blev idømt fængsel i henholdsvis 3 og 6 år, jf. straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 246. Nævnet fandt, at ansøgeren havde været udsat for en forbrydelse, der indebar et særligt groft angreb, og tilkendte ansøger 15.000 kr. i krænkelsgodtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3.

Videre tilkendte nævnet godtgørelse for varigt mén på 25 pct. som følge af, at ansøgeren mistede synet på det ene øje.

N.j.nr. 09-520-14511 Ansøger søgte om 25.000 kr. i krænkelsgodtgørelse, efter at hun havde været udsat for et drabsforsøg fra sin tidligere ægtefælle. Skadevolderen blev idømt 6 års fængsel.

Den pågældende dag var ansøger faldet i søvn, men vågnede ved, at skadevolder var ved at skære halsen over på hende. Ansøger fik stoppet skadevolders knivbevægelser på halsen, men han fortsatte med at stikke hende med kniven. Ansøger faldt ned på gulvet og foregav, at hun var død, og da skadevolder havde forladt rummet, forsøgte hun at flygte, men skadevolder forhindrede hende heri, sparkede hende og forsøgte igen at stikke hende med kniv. Herefter forlod skadevolder huset. Ansøger pådrog sig bl.a. læsioner på hals, brystkassen, højre skulder og øverste del af ryggen. Det blev vurderet, at hun havde været i yderste livsfare.

Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i krænkelsgodtgørelse. Nævnet lagde vægt på, at ansøger havde været udsat for et meget groft og voldsomt drabsforsøg, hvor hun havde været i yderste livsfare.

N.j.nr. 10-520-16643 Et ægtepar sad en aften i deres stue, da de hørte en rude blive smadret. Ukendte skadevoldere (A og B) kom ind i huset, bevæbnet med køben, knive og en pistol. A forlangte at få pengekassen. De fik udleveret kvindens pung. Manden blev derefter truet med køkkenknive fra køkkenet og så sig nødsaget til at give gerningsmændene ca. 12.000 kr. fra sin egen tegnebog. Herefter gennemrodede A og B hele huset og stjal et antal værdifulde fugle.

Den beskikkede bistandsadvokat søgte om godtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, subsidiært stk. 3, til ægteparret med 10.000 kr. Erstatningsnævnet meddelte afslag på tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Nævnet lagde bl.a. vægt på, at der ikke havde været tale om frihedsberøvelse. Nævnet meddelte ligeledes afslag på krænkelsgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Nævnet lagde blandt andet vægt på, at ægteparret ikke havde pådraget sig fået varige mén eller havde været sygemeldt igennem længere tid som følge af hændelsen.

N.j.nr. 10-520-16773 2 grupper af unge mennesker, hvoraf ansøger tilhørte den ene gruppe, var i slagsmål. Herunder fik ansøger og skadevolder kontakt med hinanden. Skadevolder spændte ben for ansøger, som faldt om og kravlede et stykke, hvorefter skadevolder stak ansøger med en kniv i ryggen. Det blev oplyst, at ansøger havde været i livsfare.

Erstatningsnævnet meddelte afslag på krænkelsesgodtgørelse. Nævnet begrundede afslaget med, at uanset knivstikkets potentielle og konkrete farlighed havde knivstikket kun medført 2 dages indlæggelse, 5 dages fravær fra skole og en sygeperiode, som skønsmæssigt var opgjort til 20 dage. Under disse omstændigheder fandt nævnet ikke, at ansøger var berettiget til krænkelsesgodtgørelse.

7.21 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 a – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Bestemmelsen, der er gældende for skader sket den 23-01-2003 og senere, er nærmere omtalt i årsberetningerne for 2003, afsnit 7.13 og 2004, afsnit 7.14.

Godtgørelse til efterladte ved dødsfald i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (forsætlig fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelse inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse eller en forhøjelse af denne.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr.

N.j.nr. 09-520-14078 Ansøgers 17-årige datter blev slået ihjel af sin ekskæreste. Ansøger havde ved retten søgt om 100.000 kr. i godtgørelse til efterladte, mens skadevolder bestred, at der var grundlag herfor, idet afdøde var udeboende. Retten valgte at tilkende 100.000 kr. under henvisning til forarbejderne til erstatningsansvarslovens § 26 a, hvoraf det fremgår, at reglen alene omfatter efterlevende, der stod den afdøde særligt nær, som udgangspunkt ægtefælle, samlever, mindreårige børn og forældre til mindreårige børn, og at der ikke skal foretages en nærmere vurdering af de konkrete følelsesmæssige relationer mellem disse efterlevende og den afdøde. Det fremgår endvidere, at der ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt, normalt vil være tale om en overtrædelse af straffelovens § 237, og at vurderingen efter erstatningsansvarslovens § 26 a, stk. 2, i disse tilfælde som udgangspunkt vil føre til, at der bør tilkendes de efterladte en godtgørelse. Retten lagde endeligt vægt på, at det fremgår, at

der i sager om forsætligt drab som udgangspunkt bør tilkendes en godtgørelse i størrelsesordenen 100.000 kr.

Nævnet tilkendte 100.000 kr. i godtgørelse til efterladte i overensstemmelse med rettens dom.

Nævnet fandt i **n.j.nr. 10-520-17889** grundlag for at fravige udgangspunktet om 100.000 kr. i efterladtegodtgørelse:

Ansøger søgte om bl.a. om 250.000 kr. i efterladtegodtgørelse som følge af drabet på sin samlever. Samleveren havde forud for sin død været frihedsberøvet i en længere periode, under hvilken hun havde været udsat for seksuelle krænkelser af særlig farlig karakter eller i øvrigt skærpente omstændigheder i form af bl.a. voldtægt, at have fået indført genstande op i sin skede og/eller endetarm og barbering af skridtet. Skadevolderen optog imens handlingerne på kamera. Efter hendes død blev liget udsat for yderligere krænkelser, herunder ved berøring af afdødes kønsorganer og fotooptagelse af disse. Nævnet fandt, at der i sagen forelå sådanne særlige omstændigheder, at lovens udgangspunkt måtte fraviges. Nævnet lagde herved vægt på, at afdøde forud for sin død under frihedsberøvelse havde været udsat for særdeles krænkende seksuelle overgreb. Nævnet lagde også vægt på den efterfølgende krænkende behandling af liget. Nævnet tilkendte derfor ansøger 120.000 kr. i efterladtegodtgørelse.

Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagtige beløb.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn, og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrunder godtgørelsen. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Efter omstændighederne er også andre end ægtefælle, samlever, børn eller forældre omfattet af bestemmelsen i § 26 a. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søskende, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med afdøde:

N.j.nr. 10-520-17488 Ansøger var i byen med sin bror, da ansøger under tumult blev slået i hovedet og stukket med en kniv. Under samme hændelse blev ansøgers bror stukket med en kniv og døde kort efter af sine kvæstelser.

Nævnet tilkendte ansøger godtgørelse til efterladte på 25.000 kr. under henvisning til, at ansøger og afdøde havde boet sammen i flere år frem til

hændelsen, samt at ansøger havde været sammen med afdøde, da han blev stukket. Nævnet lagde derudover vægt på, at ansøger havde prøvet at trække afdøde til side, da afdøde hviskede, at han var blevet stukket, hvorefter ansøger hjalp afdøde ud fra diskoteket.

7.22 FORÆLDELSE

Efter fristreglen i offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Der henvises herved nærmere til afsnit 7.7.

Den 01-01-2008 trådte en ny forældelseslov i kraft, lov nr. 522 af 06-06-2007, og den hidtil gældende forældelseslov er ophævet, ligesom DL 5-14-4 er ophævet. Som udgangspunkt er alle fordringer omfattet af den nye forældelseslovs hovedregel om forældelse 3 år efter forfaldstidspunktet, medmindre andet følger af andre love, f.eks. offererstatningslovens § 13, som fortsat anvender den 2-årige forældelse/fristregel ved siden af de almindelige forældelsesregler.

Der gælder følgende overgangsregler: For fordringer stiftet før den 01-01-2008, som ikke allerede er forældede pr. denne dato, gælder nogle særlige overgangsregler, der bevirker, at de tidligere gældende forældelsesregler også vil have betydning efter den 01-01-2008. Hvis en fordring efter både de nye og de tidligere gældende regler forældes inden skæringsdatoen den 01-01-2011, gælder den seneste af de to forældelsesdage. Hvis de nye regler bevirker forældelse senere end skæringsdatoen, gælder forældelse efter de nye regler. Hvis ikke de nye, men de tidligere gældende regler bevirker forældelse efter skæringsdatoen, er det skæringsdatoen den 01-01-2011, der er forældelsesdagen.

7.22.1 *Særligt om forældelse i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker*

Nævnet behandlede i 2009 en række sager om overgreb mod børn og unge mennesker. Der var i alle sager tale om, at der var gået mange år fra overgrebene angaves at have fundet sted, og indtil nævnet modtog en erstatningsansøgning. Der henvises således til nævnets årsberetning for 2009, afsnit 20.1.

For 2010 kan følgende sager nævnes:

N.j.nr. 10-520-16430 Ansøger blev, fra hun var 13 – 17 år gammel, misbrukt af sin onkel, som hun boede sammen med som del af en religiøs sekt. Onklen blev i 1999 dømt for at have misbrukt ansøgers søster og kusiner, men ansøger fortalte på opfordring af sin mor ikke politiet om, at hun også havde været udsat for misbrug.

Ansøger anmeldte forholdet til politiet i 2008, og onklen tilstod i den forbindelse at have misbrukt ansøger. Politiet meddelte i 2009 tiltalefrafald, idet der blev lagt vægt på, at onklen allerede var idømt fængselsstraf ved dommen i 1999, og at politiet ikke skønnede, at han ville være blevet

idømt en længere straf, hvis ansøgers sag havde været medtaget under straffesagen.

Nævnet meddelte afslag på erstatning, idet der blev lagt vægt på, at ansøger ventede 9 år med at anmelde forholdet til politiet (og 8 år efter at hun var blevet myndig), og at sagen dermed var forældet efter offererstatningslovens § 13. Nævnet lagde endvidere vægt på, at tiltalefrafaldet ikke kunne ligestilles med straf efter 1908-lovens § 1, stk. 1, nr. 5, hvorfor forholdet var erstatningsretligt forældet.

N.j.nr. 09-520-15299 Ansøger anmeldte i september 2009 til politiet, at en onkel havde udsat hende for blufærdighedskrænkelser. Krænkelserne skulle have stået på fra 1999-2002, da ansøger var 4-8 år gammel.

Politiet henlagde sagen med den begrundelse, at sagen var strafferetligt forældet.

Nævnet afslog ansøgningen om tortgodtgørelse. Nævnet lagde herunder vægt på, at kravet efter den på anmeldelsestidspunktet gældende forældelseslov var forældet. Nævnet lagde også vægt på, at kravet ikke var anmeldt til nævnet inden 2 år efter, at lovovertrædelsen blev begået. Efter en samlet afvejning af det anmeldte overgrebs karakter, ansøgers alder på gerningstidspunktet og på anmeldelsestidspunktet, den lange tid, der gik, før der blev indgivet politianmeldelse i sagen samt reglerne om forældelse af erstatningskrav og om forældelse af straffesager og fristen i offererstatningslovens § 13, fandt nævnet ikke, at ansøger kunne tilkendes tortgodtgørelse. Nævnet bemærkede afslutningsvis, at nævnet ikke herved havde taget stilling til, om det måtte antages, at der var sket en overtrædelse af straffeloven, jf. offererstatningslovens § 1.

Bilag 1 - Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2010-2008

	2010	2009	2008
Strfl. §§ 119-121	108	72	78
Strfl. § 123	9	7	9
Strfl. § 210	17	21	25
Strfl. §§ 216-217	65	105	83
Strfl. § 218-221	9	10	19
Strfl. §§ 222-223 a	72	61	81
Strfl. § 224	42	49	37
Strfl. § 232	113	89	103
Strfl. § 237	89	60	31
Strfl. § 241	8	2	5
Strfl. § 244	1.345	1.526	1.499
Strfl. § 245	426	519	483
Strfl. § 246	10	8	10
Strfl. § 249	6	5	6
Strfl. § 252	16	17	17
Strfl. §§ 260-261	15	14	15
Strfl. § 266	23	18	23
Strfl. § 276, § 291, § 293	17	11	14
Strfl. § 279	17	1	0
Strfl. § 281	6	1	3
Strfl. § 288	290	264	217
Strfl. I øvrigt	0	0	0
Andet	5	6	4
I alt	2.708 ³	2.866	2.762

³ Der er i 2010 indkommet 3.117 nye erstatningssager. Det er på 2.708 af disse sager registreret, hvilken straffelovsovertrædelse sagen vedrører. At der ikke er registreret en straffelovsovertrædelse på alle 3.117 nye sager skyldes bl.a., at det i nogle tilfælde ikke er muligt på modtagelsestidspunktet at afgøre, hvilken straffelovsovertrædelse, erstatningssagen vedrører. Det gælder navnlig ansøgninger, der ved en fejl er sendt direkte til Erstatningsnævnet og ikke – i overensstemmelse med nævnets forretningsorden – gennem politiet, og hvor nævnet derfor ikke på ansøgningstidspunktet har modtaget de relevante akter fra straffesagen.

Bilag 2 - Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2010-2008 fordelt på erstatningsposter

	2010	2009	2008
Svie og smerte	13.491.094	10.553.092	10.919.290
Helbredelsesudgifter	616.759	513.482	456.287
Tandbehandling	1.153.156	1.389.243	1.592.891
Personlige ejendele	610.635	550.505	511.890
Mistede kontanter	21.911	23.800	10.498
Tingsskade	18.281	19.051	23.410
Forlængelse af uddannelse/tab af skoleår	90.000	410.000	100.000
Transportudgifter	107.455	129.496	149.972
Tabt arbejdsfortjeneste	13.368.368	9.018.545	10.339.213
Begravelsesudgifter	465.346	327.186	260.898
Overgangsbeløb	817.000	658.000	386.500
Tort	10.454.075	10.834.225	11.113.500
Krænkelsergodtgørelse	705.000	523.000	570.000
Godtgørelse til efterladte	4.690.000	1.625.000	1.510.000
Lægeerklæring, betalt af ansøger/advokat	127.882	127.068	85.892
Varigt mén	16.457.496	10.599.668	24.489.781
Erhvervsevnetabserstatning	45.432.121	33.162.039	45.641.916
Varige helbredelsesudgifter	38.738	0	0
Tab af forsørger, ægtefælle	2.855.131	3.456.540	1.323.890
Tab af forsørger, børn	2.683.844	1.034.197	740.965
Advokatudgifter	2.173.934	1.750.994	1.888.735
Andet	86.719	214.669	889.764
I alt	116.464.945	86.919.800	113.005.292

Administrative udgifter i 2010-2008:

	2010	2009	2008
Gebyr til Arbejdsskadestyrelsen	920.800	398.900	407.100
Tandlægekonsulent	42.067	24.756	31.202
Lægekonsulenter	32.382	20.721	0 ⁴
Erklæringer betalt af nævnet	1.018.732	1.136.239	1.608.043
Andet	8.167	5.981	7.019
I alt	2.022.148	1.586.598	2.053.364

Udbetalt i alt i 2010-2008:

	2010	2009	2008
Tilkendte erstatninger og godtgørelser	116.464.945	86.919.800	113.005.292
Administrative udgifter	2.022.148	1.586.598	2.053.364
I alt	118.487.093	88.506.398	115.058.656

⁴ Af tekniske årsager kan beløbet ikke opgøres for 2008, men det drejer sig om et lille beløb i størrelsesordenen 3-5.000 kr. Beløbet er indeholdt i posten "andet".

Bilag 3 - Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2010

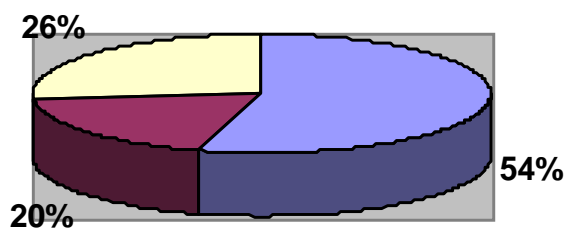
Erstatningsnævnet har i 2010 truffet 5.306 afgørelser, jf. afsnit 4.

I ca. 54 pct. af afgørelserne har nævnet i det væsentligste imødekommet ansøgers erstatningskrav, mens nævnet i ca. 20 pct. af afgørelserne har meddelt afslag. Endvidere har nævnet i ca. 7 pct. af sagerne – typisk efter at have modtaget yderligere dokumentation for ansøgers krav – tilkendt yderligere erstatning. De sager, hvor nævnet har imødekommet ansøgningen eller genoptaget en tidligere afgørelse, udgør tilsammen ca. 61 pct. af de truffe afgørelser.

De øvrige ca. 19 pct. af de truffe afgørelser, hvor nævnet hverken har imødekommet eller afslået det fremsatte erstatningskrav, drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor nævnet ikke har kunnet tage stilling til kravet på det foreliggende grundlag, og hvor nævnet derfor har afsluttet sagen med tilsagn om genoptagelse ved indsendelse af dokumentation eller lignende for kravet (ca. 15 pct.). Endvidere drejer det sig om sager, hvor nævnet har besluttet at henlægge en erstatningssag, f.eks. fordi ansøger har oplyst, at han eller hun ikke ønsker videre foretaget i sagen, eller fordi nævnet blot har meddelt aktindsigt i sagen efter anmodning fra ansøgeren (ca. 4 pct.)

Fordelingen af afgørelsestyper kan illustreres ved nedenstående figur:

Fordelingen af afgørelsestyper i procent

Bilag 4 - Oplysninger om afslagsgrunde i 2010

Blandt de afgørelser, hvorved nævnet har truffet afgørelse om afslag på erstatning, fordeler begrundelserne for afslagene sig som illustreret ved nedenstående figur:

